

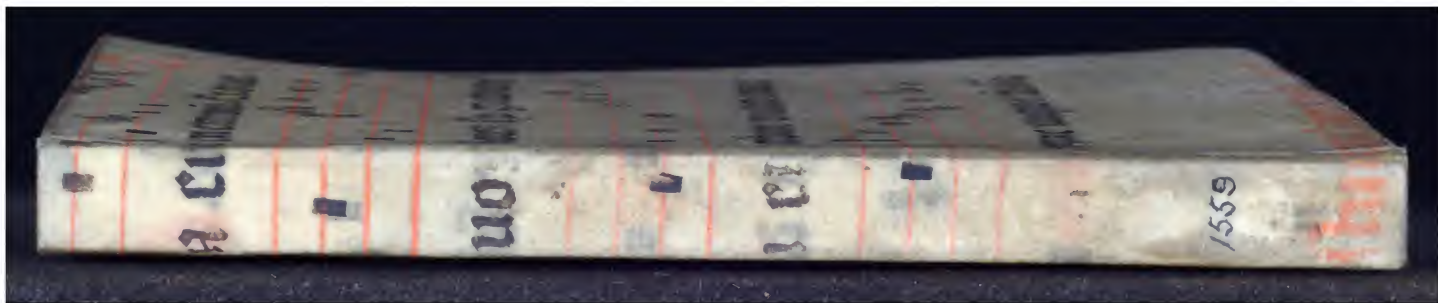
et in eternū. Evouac.

colores sp̄ gaudentes int̄

dicbant vindica domine

vinne iniquo et coloso.

stat vniuersis. ad an. a

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5237/A

pulta sunt et uiuent nomina

M

artores xpi inter acerrima

bulitione orabant dominum

iudicium nostrum et ligas nos

Magnificat. Cop uac **in fi**

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5237/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5237/A

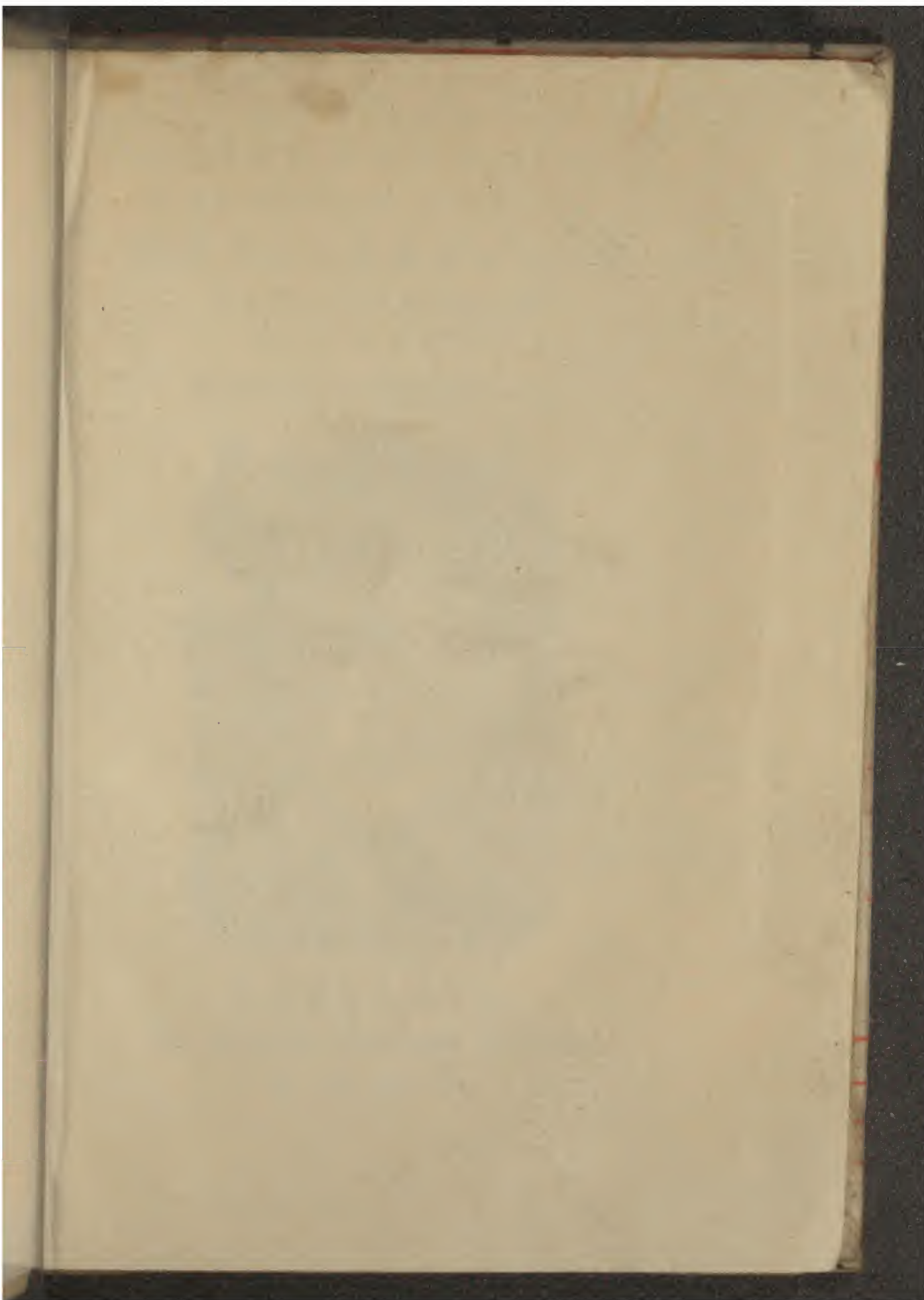
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5237/A

5237/A

C II. h

16

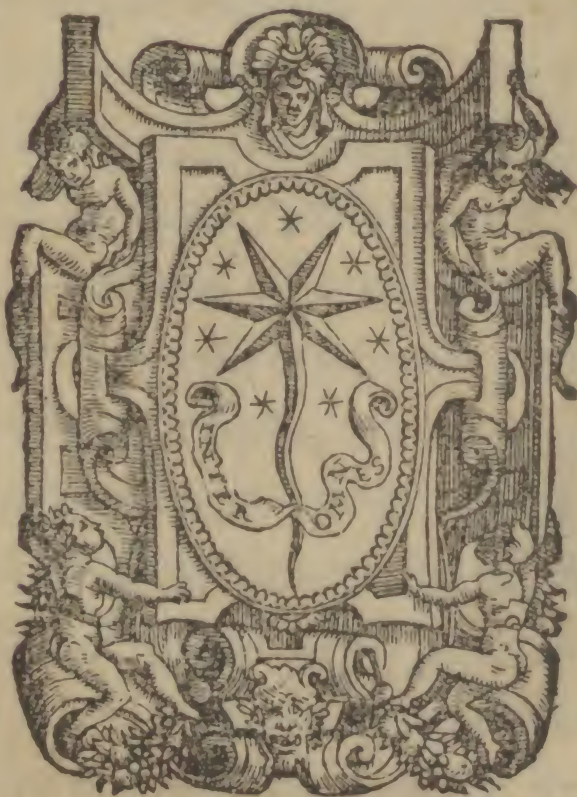
5.

IACOBI PRAEFECTI, ⁴⁷⁰¹⁴
NETINI, PHILOSOPHI,

ET MEDICI SICVLII,
DE DIVERSORVM
VINI GENERVM
NATVRA LIBER.

Cum indice copiosissimo.

VENETIIS,
Ex officina Iordani Zilleti,
M D LIX.

JACOB
OCT
143

SVEIK
adtem
non pa
lorum
quid
rides,
nius, pl
tun de
tus est
dem
me pe
dialog
misti
ceper
co, v
alace
de ge

IACOBVS PRAEFECTVS

OCTAVIANO LECTO,

PATRICIO ROMANO,

S. P. D.

SUPERIORIBVS diebus quum
ad te mi Octauiane uenissem, me
non parum rogasti, ut de diuer-
forum uini generum natura ali-
quid scriberẽ, quaquam Diosco-
rides, Galenus, Asclepiades, Pli-
nius, plures ue alii uiri doctissimi
tum de naturalibus, tum de facti-
tiis eisdem scripserint. hoc tan-
dem negare non potui : & ne tui
me putes desiderii immemorem
dialogum hunc nostrum tibi a-
micissimo, testimonium meæ in
te perpetuæ beneuolentiæ, dedi-
co, tuoque nomini dono, quem
alacriter perlegas. nã historiam
de generũ uini uarietate nõ inu-

inutilem fore censeo ; cuius moderatus usus admodū laudatur , non solum à iunioribus, uerū etiā à uetustissimis , & sapientissimis uiris, qui olim eruditissimo sæculo floruerūt, quibus magna in obseruantia fuisse uinum legimus, apud Hesiodum dicentem, Tres partes lymphæ, quartā fas addere uini. quod non liberalius epotum animæ corporiq; robur addit, lætitiāq; affert, immoderate uero sumptum, insanire faciens homines, egregias uirorum illustrium uirtutes obscurans ; me hercule breuis rarusq; uini potus i tuto est. nam cibi & potus abstinentia à sapientibus commēdatur: quam Moses iustissimus legum lator, dierum quadraginta

obseruauit, Minos Atheniensis
dierum nouem obseruantia cum
à Ioue maximo leges esset accep-
turus. Nos igitur in dialogo no-
stro de immoderate uini sumpti
damnis, ac de utilitate eiusdem
modice hausti dicemus; & uelu-
ti de saporibus gustus sanus iudi-
cat, & de coloribus lucidus ocu-
lus nulloq; affectus morbo, ita
de quouis genere uini uir tempe-
ratus sobriusq; afferet iudicium,
ac fuit Menippus philosophus &
medicus clarissimus, qui cum
Rota, disertissimo uate Neapoli-
tano, acute disputat. Vale, & (si-
cut soles) dialogo faueas nostro.

AVCTORIS CARMEN
DE BACCHO,
AD LECTORES.

PANGIMVS Ogygiũ uires & gesta Lyæi,
Qui populos hilares, reddit & armigeros.
Cum Ioue lætitia certat, cum Marte furore,
Et crasso somno membra tenella grauat.
Auricomã Venerem, & dulcẽ nutritur amorẽ,
Ac mouet insidias, prælia & arma fera.
Cui par cum Ioue sceptrifero est, cũ Marte potestas
A Ioue enim magno natus, & à Semele est.
Et bona sobrietas luget, deuicta ab Iaccho,
Qui conuiuia amat, gaudia, festa, iocos.
Et Bacchi comites sunt, immoderata uoluptas,
Ocia, & ebrietas, languidus atque sopor.
Vina nocent igitur, si non moderata bibantur,
Et contra semper hæc moderata iuuant.

INDEX VINORVM

ALIARVM QVERERVM

MEMORABILIVM, QVAE

in hoc opere continentur.

Vbi a, primam paginam, b,
secundam demonstrat.

VINI varia genera in symposio parata	10a
Vinum falernum	10a
Vinum graecum	10a
Vinum pramnium	10a
Vinum carisium	10a
Vinum maroneum	10a
Vinum marcociacum	10a
Vinum maluaticum, aut creticum	10a
Vinum lesbicum	10a
Vinum campanum	10a
Vinum achaicum	10a
Vinum albanum	10a
Vinum latinum	10a
Vinum buxentinum	10a
Vinum cecubum	10a
Vinum formianum	10a
Vinum segninum	10a
Vinum sabinum	10a
Vinum calonum	10a

a

4

Gemi-

I N D E X.

<i>Geminianense</i>	102
<i>Vinum lucense</i>	102
<i>Vinum apianum</i>	102
<i>Rubellum</i>	102
<i>Oppianicum</i>	102
<i>Opimianum</i>	102
<i>Vinum aurelianum</i>	102
<i>Vinum pollianum</i>	102
<i>Vinum ualerianum</i>	102
<i>Vinum allobrogicum</i>	102
<i>Vinum rheticum</i>	102
<i>Vinum pellinæum</i>	102
<i>Vinum reginum</i>	102
<i>Vinum priuernum</i>	102
<i>Vinum tiburtinum</i>	102
<i>Vinum prænestinum</i>	102
<i>Vinum guaranum</i>	102
<i>Vinum nomentanum</i>	102
<i>Vinum sinuessanum</i>	102
<i>Vinum marsilianum</i>	102
<i>Vinum uluanum</i>	102
<i>Vinum fundanum</i>	102
<i>Vinum barolianum</i>	102
<i>Vinum spoletanum</i>	102
<i>Vinum caulinum</i>	106
<i>Vinum trebellianum</i>	106
<i>Vinum rupilanum</i>	106
<i>Vinum siracusanum</i>	106
<i>Vinum</i>	

I N D E X

<i>Vinum mamertinum</i>	106
<i>Vinum horicinum</i>	106
<i>Vinum herbulum</i>	106
<i>Vinum tarentinum</i>	106
<i>Vinum Benentanum</i>	106
<i>Vinum constantinum</i>	106
<i>Vinum luginium</i>	106
<i>Vinum aminæum</i>	106
<i>Vinum lusitanum</i>	106
<i>Vinum gallicum</i>	106
<i>Vinum burgundicum</i>	106
<i>Vinum uasconium</i>	106
<i>Vinum uindomicum</i>	106
<i>Vinum andianum</i>	106
<i>Vinum delnense</i>	106
<i>Vinum isatinum</i>	106
<i>Vinum prægeanum</i>	106
<i>Vinum fixanum</i>	106
<i>Vinum fusianum</i>	106
<i>Vinum aimum</i>	106
<i>Vinum tripholinum</i>	106
<i>Vinum labicanum</i>	106
<i>Vinum ibleum</i>	106
<i>Vinum netinum</i>	106
<i>Vinum ualuianum</i>	106
<i>Vinum uenafranum</i>	106
<i>Vinum erbulum</i>	106
<i>Vinum sucrotinum</i>	106
<i>Vinum</i>	

I N D E X.

<i>Vinum marsilium</i>	10 b
<i>Vinum salernitanum</i>	10 b
<i>Vinum sanseuerinum</i>	10 b
<i>Vinum massicum</i>	10 b
<i>Vinum priuernuntianum</i>	10 b
<i>Vinum pretunum</i>	10 b
<i>Vinum cesenaticum</i>	10 b
<i>Vinum mæcenaticum</i>	10 b
<i>Vinum graucanum</i>	10 b
<i>Vinum stoniense</i>	10 b
<i>Vinum arsinum</i>	10 b
<i>Vinum titacazonum</i>	10 b
<i>Vinum adrianum</i>	10 b
<i>Vinum thabianum siue licurgicum</i>	10 b
<i>Vinum licurgicum præcipuum</i>	25 b
<i>Vini dotes</i>	17 a
<i>Vinum Homerus commendat</i>	17 a
<i>Vinosus Ennius</i>	17 a
<i>Vinum laudat Demetrius poeta</i>	17 a
<i>Vinum Persæ commendant</i>	17 a
<i>Vini usus à Platone descriptus</i>	17 a
<i>Vinum potans Homerus, cæcus afficitur</i>	
<i>Vinum immoderate potans Ennius in articula rem morbum incidit</i>	17 b
<i>Vinolenti multi infelicer extincti.</i>	17 b
<i>Vinolenti sacerdotes à Paulo damnati</i>	20 a
<i>Vinolentia homines in beluas conuertit</i>	19 b
<i>Vinolentus princeps morte mulētandus</i>	20 a
<i>Vino</i>	

I N D E X.

<i>Vino forma perit</i>	20 a
<i>Vinum moderate bibebat Romulus</i>	20 a
<i>Vino magistratus abstineant</i>	20 b
<i>Vino abstineant exercitus ductores</i>	20 b
<i>Vini copia diuersos causat effectus</i>	20 b
<i>Vini usus immoderatus quid pariat</i>	21 a
<i>Vini genera infinita</i>	22 b
<i>Vina omnia credidit connumerasse Democri- tus</i>	26 b
<i>Vini genera an sint eiusdem naturæ</i>	26 b
<i>Vini diuersæ naturæ</i>	27 a
<i>Vinum Arcadiæ prodigiosum</i>	27 a
<i>Vinum in Tapso contra serpentum ictus.</i>	27 a
<i>Vini diuersorum generum problema</i>	28 a
<i>Vini calorum dubitatio</i>	29 b
<i>Vinum dulce bibant, qui nullum affectum sen- tiunt</i>	30 a
<i>Vinum album quibus dandum</i>	32 a
<i>Vinum est ministrandum</i>	32 a
<i>Vinum celerrime nutrit</i>	32 b
<i>De uino noua dubitatio</i>	32 b
<i>Vinum quomodo bibendum</i>	33 a
<i>Vinum non semper calefacit</i>	33 a
<i>Vino immoderate sumpto, qui morbi orian- tur</i>	33 a
<i>Vinum non dandum podagricis</i>	35 a
<i>Vinum nec pueris, nec mulieribus, nec adultis conuenit</i>	35 b
<i>Vina</i>	

I N D E X.

<i>Vino ebibito mulier occiditur.</i>	36 a
<i>Vinum prægnantibus utile</i>	36 b
<i>Vinū laborantibus dolore uentriculi utile</i>	37 a
<i>Vinum à niue, & nitro refrigeratum</i>	37 a
<i>Vinum uetus febrem concitat</i>	37 b
<i>Vinum an podagricis dandum</i>	37 b
<i>Vinum quale bibendum a uolentibus genera-</i> <i>re</i>	38 a
<i>Temulenti inepti ad Venerem</i>	38 a
<i>Vinum cur assimiletur atræ bili</i>	39 a
<i>Ceruisia</i>	55 b
<i>Vinum diuinæ parti nocet</i>	22 a
<i>Vinum ieiunis sumptum podagram generat, ner-</i> <i>uisq; nocet</i>	52 b
<i>Vini immoderatus usus plures in podagram con-</i> <i>ijcit</i>	53 a
<i>Ariadna inter sidera cæli fulget</i>	13 a
<i>Coronam Ariadnes Liber pater in astris tene-</i> <i>bat</i>	13 a
<i>Bacchus inter astra cum Marte</i>	13 a
<i>Silenus inter astra cum Baccho</i>	13 a
<i>Epimenides philosophus diu dormiuit</i>	13 b
<i>Cleofantus medicus antiquus, de quo Plinius li.</i> <i>xxiiii. Cap. xvi. meminit</i>	16 b
<i>Cicero in Tusculanis de Alexandro memi-</i> <i>nit</i>	18 a
<i>Fons Clitorius</i>	20 a
<i>Anacharses abstemius</i>	20 b
	Massi-

I N D E X.

<i>Massinissa ad uinum temperatus, centum uixit annos</i>	20 b
<i>Pompeius, & Cyrus senior ad uinum temperatissimi</i>	20 b
<i>Populi diuersi temulenti</i>	21 a
<i>Certamen bibendi apud Germanos</i>	21 a
<i>Aquarum diuersæ species</i>	26 b
<i>Nili inundatio in Aegyptum</i>	28 b
<i>Aquarum sapor</i>	28 b
<i>Saporum utilitas</i>	29 a
<i>Saporum proprietates</i>	30 a
<i>Germani bibacissimi cur non apoplexiam incurrunt</i>	33 b
<i>Vinum in quibus febribus dandum</i>	42 a
<i>Vinū dulce & mulsum cur minus inebriat</i>	42 b
<i>Temulenti in rigorem, & pleuritias incurrunt</i>	43 a
<i>In uino quæ consideranda</i>	43 b
<i>Vinum austerum post dulce ebibitum, cur non inebriat</i>	44 b
<i>Vinum cur reddit hominem uigilem</i>	46 a
<i>Vinum cur biliosos furentes reddit</i>	46 b
<i>Vinolenti cur tremunt</i>	47 a
<i>Vinū cur parū lymphatū citius inebriat, quàm non dilutum</i>	47 b
<i>Vinum quod bibendū post esum persicorū</i>	49 a
<i>Vinum ualde uetus in quo ordine calefacientiū ponendum</i>	51 a
<i>Vinum</i>	

I N D E X.

<i>Vinum contra uenena</i>	51 a
<i>Vinum cur natura calidum, actu frigidum inuenitur</i>	51 a
<i>Vinum cur congelatur</i>	51 b
<i>Vinolenti non possunt liberis operam dare</i>	53 a
<i>Vinum senibus dandum</i>	53 a
<i>Vino aquam miscuit Staphilus primus</i>	54 b
<i>Vinum factitium pluris generis</i>	55 a
<i>Vinum factitium à Dioscoride, Catone, & Columella descriptum</i>	55 b
<i>Conuiuij narratio</i>	4 b
<i>Seneca epistola xxxviii. de Alexandro meminit</i>	
<i>Plinius lib. xiiij. cap. v. de Hippocratis, de uino, sententia</i>	20 b
<i>Xenocrates Iuuenem ad uini temperantiam reuocauit</i>	21 a
<i>Aristippus Philosophus in uoluptatibus summū bonum posuit</i>	22 a
<i>Martialis de uino</i>	23 a
<i>Medicus non potest inuestigare unam communem naturam uini, sed Philosophus.</i>	27 b
<i>Theophrastus primum à Platone, inde ab Aristotele didicit</i>	28 b
<i>Animalia simplici elemēto non nutriuntur</i>	29 a
<i>Sapor dulcis medium continet locum</i>	29 b
<i>Manna generatur sub canis stellæ tempore</i>	29 b
<i>Saporum proprietates</i>	30 a
	Non

I N D E X.

<i>Non omnia amara, sicut calidæ substantiæ</i>	30 a
<i>Opium frigidissimum, & amarum</i>	30 b
<i>Dubitatio de amaris an semper nutriant</i>	31 a
<i>Dubitatio de odorum genere</i>	31 a
<i>Galenus medicorum dux</i>	53 a
<i>Adulatio similis chamæleonti, uirum probum nō debet</i>	34 a
<i>Menocrates medicus Siracusanus</i>	34 b
<i>Protagoras sophista</i>	34 b
<i>Pythagoras Philosophus moralis</i>	35 a
<i>Galenī laus</i>	38 a
<i>Modus gignendi masculum, aut fœmininū</i>	38 b
<i>Aristot. de generatione animalium</i>	38 b
<i>Epicurus uates Marsus</i>	38 b
<i>Iuuenes Lacedæmonij senibus assurgebant</i>	38 b
<i>Poetarum sententia de Venere, & Baccho</i>	39 b
<i>Melancholici prouid ad Venerem</i>	39 b
<i>Melancholici plurimi sibi mortem conscie- runt</i>	40 a
<i>Medici officium est affectos remouere, & substan- tiam innatam fouere</i>	42 b
<i>Quomodo ex aromaticis fit dolor capitis</i>	43 a
<i>Temulenti ualde cur minus sentiunt, quàm pa- rum ebrii</i>	44 a
<i>Ebrietas affectus calidus</i>	44 b
<i>Temulentis ualde cur non accidit somnus</i>	45 b
<i>Somnus est animi, & corporis passio</i>	45 b
<i>Gelu per accidens calefacit</i>	47 a
Genera-	

I N D E X.

<i>Generatio tonitrui</i>	47 a
<i>Semen ebriosi cur improficuum</i>	48 a
<i>Ebrij cur balbutiunt</i>	48 a
<i>Homo sub aqua non loquitur</i>	48 b
<i>Ebrijs cur una res plures uidetur</i>	48 b
<i>Ebrij cur gaudent solis calore</i>	48 b
<i>Tragemata in secunda, uel tertia mensa cur po- nantur</i>	49 b
<i>Democritus semper ridebat</i>	50 a
<i>Marius melancholia insaniebat</i>	50 a
<i>Philosophi cur fuerunt melancholici</i>	50 b
<i>Archimedes melancholicus</i>	50 b
<i>Saturni, & Iouis coniunctio facit homines inge- niosos</i>	50 b
<i>Aristot. de mistis</i>	51 b
<i>Syds uindemiator</i>	54 a
<i>Menclaus ad conuiuium Agamemnonis</i>	56
<i>Sapientia non minus necessaria principibus, quàm corpori anima.</i>	4 a

F I N I S.

IACOBI PRAELECTI
NETINI PHILOSOPHI,

ET MEDICI SICVLII,
de diuersorum uini generum genera.

DIALOGI.

personarum nomina.

CALISTVS, CLEOBOLVS, ROTA,
MENIPPVS *philosophus.*

CALISTVS.

Quid hic agimus Cleobole? Cur sole sub
ardenti, hac manemus in platea? hoc
æstu, meridianoq; tempore; ad umbra-
cula secedamus; frigus captemus opa-
cum. CLEO. Quo nam ituri Caliste?
Quæ à nobis umbracula torrentem so-
lem pellent? CAL. ad amænos Rotæ
Clarissimi uatis proficiscamur hortos,
qui in hortorum medio marmoreū stru-
xit confessum, quē uirentibus lauri fron-
dibus, myrtiue operuit, ornavitq; Ima-
ginibus musarum, atque Apollinis; in
hac autem hora, mollis aura Zephiriq;
spirant placidè. CLEOB. Qua nam in
regione Rota nostri amātissimus, suos
A habet

DE NATURA

habet hortos? ædesq; amplas? quas Ioui,
Xenio, Genioq; bono dicauit. CAL.
In Egle, in qua extat cælū saluberrimū,
iuxta mare, intra urbis Neapolis noua
mænia, quæ magarem intra mare cœru-
leum existentem, atque uetusta Lucul-
li Romani ædificia sublime spectat, quæ
uoluptatis honestæ causa, à fundamen-
tis erexit, & ea modo diruta penitus
miratur, noua uirentia uiridaria, do-
mosque turritas prope littora pelagi,
Mergellinamq; Miconi admodum carā,
& Porthinis Eglē apricā, arboribusq;
uariis, & uitibus ornatam, utrūq; com-
plectitur ueluti Isthmū Corinthiacum.

CLEOB. Eamus ad florentes hortos, &
ad Rotam, latinis musis, pariterq; He-
truscis prorsus deditum; qui nos ami-
cos caros habet, ut Orestes Pyladem,
& Pythias Damonem, & Scipio Lælium.

CAL. Me Hercule uir est, qui apud prin-
cipes gratia plurimum ualet, dulcissi-
musq; uates est; & ut breui complectar
omni genere doctrinæ ualde ornatus,
suisq; metris rhythmisq; nō solum aures
uacuas hominum, sed Sirenum demul-
cet; animosq; urbanitate hilarat. CLEO.

Quid commoramur? CAL. Eamus, ca-
lor. n. solis maximus est; ardentibusq;
exsudo

exsudo caloribus, CLEOB. Per Iouem,
ex omni parte mei corporis defluunt su-
dores, instar aquarum fontium; festine-
mus Caliste, & cito ad Eglen acceda-
mus; uidere & audire Rotam dulce lo-
quentem, in suis apricis tectis, pictis sa-
tis, satisq; desidero, cuius poematibus
iuuenes bonarum musarum studiosi, se-
nesq; graues delectantur, cum propter
elegantiam mirasq; sententias, tum pro-
pter lepores Atticosq; sales, suis in car-
minibus conspersis. CAL. Ita est, Cleo-
bule iam Egle appropinquamus; aspice
florentes hortos, ædesq; nouas atq; cel-
sas nostri uatis Rotæ amicissimi. CLEO.
Oh mi Caliste, Ioui optimo maximoq;
grates ago, quia hac hora hic sumus; lā
noua & amana uireta nouaq; ædificia ui-
deo, mirifice gaudeo, lassus de uia nem-
pe sum; nam hic dies, Sole ardētissimo,
ardet; opus mihi quiete est. CAL. A-
beamus hinc ad fores uiridarii, quas
aperiri uideo, ubi sedilia sunt; CLEOB.
Probè inquis mi Caliste, & quia ad lo-
cum peruenimus optatum, non absq; la-
bore; longa enim mihi seni fuit uia; in-
terdum aliquantisper confessum capia-
mus. CAL. Libenter, tēpus certe quie-
scendi est, Cleobule, quia benigne nos
A 2 Egle

DE NATURA

Egle cœpit, lassosq; satis recreauit, ita
 quod nullum modo sentimus laborem;
 hinc discedamus, & Rotam salutemus,
 in suo atrio, marmoreis lapidibus con-
 structo, pictoq;e, stantem; Imaginibus
 antiquis poetarum ac oratorum admo-
 dum ornato. CLEOB. Recte inquis, ea-
 mus eum salutatum. CAL. Perge, se-
 quar. CLEOB. Salue Rota amicorum
 optime: Salue decus musarum, & dimi-
 dium animæ meæ. Ro. saluus sis Cleo-
 bule ac felix, ter quaterq;e, una cum Ca-
 listo nostro; mirifice gaudeo aduentu
 inopinato uestro; mihi ædepol summa
 est lætitia, summaq;e felicitas, qua uestrā
 amicitiam sum affecutus; quā inter nos
 tam fidelem incepistis; cuius sacra do-
 micilia, pectora uestra sunt; eamq;e san-
 ctè colitis; moribus enim doctrinaq;e So-
 cratis ab adolescētia uitam omnem or-
 natis uestrā, iure, sapientissimus quisq;
 uestram discupit necessitudinem; dici-
 te, quare hoc calidissimo tempore, &
 hora non oportuna, ad Eglen uenistis?
 CLEOB. CAL. uenimus, gratia fugiēdi
 Solis calores, in leone, existētis; tui ma-
 ximo desiderio moti. Ro. probè feci-
 stis, interea capite has sedes, lassos am-
 bos longo itinere, atque labore uos ui-
 deo.

deo. CLEOB. Ita fane est, sed uiridario tuo amano, nostra nēpe recreantur corpora, animiq; , quòd sub tutela Veneris posuisti antiquos hortos, regis Adonis, Alcinoi, Hesperidamq; tuum uiridariū superat. Sed dicas, quæso, quis nam libellus est iste, quem tua sinistra tenet? RO. Accii sannazarii opus est, quo poeta ob elegātiā linguæ latinæ, ac inuentionem mirificè delector, ut Alexander rex magnus, Homeri lectione oblectabatur, cuius poemata crebro in manibus habebat; & si quando mihi à domesticis, atq; familiaribus negotiis, hic animus relaxandus sit, nullum alium capio librum, ad legendum quàm elegias, atq; eglogas piscatorias, Accii uatis clarissimi; ut Scipio Aphricanus, pædiam Cyri, noctesq; diesq; perlegebat; Sannazarius Hercle inter neotaricos uates, in scribendis poematibus, laudes meruit maximas; tanta quidem dexteritate scripsit, quòd antiquis poetis proximus fuit; ea enim quæ scripsit, uenustatem bonorum redolent poetarum; nisi inuidorū opinio, ridicula ueritatis obftet. CLEOB. Optime iudicas; sed, Iouinianum pontanum poetam illustrem, sententia uiroꝝ doctissimorum, præci-

DE NATURA

pue hominis, omnium scientiarum peritissimi; cuius doctrinam Minerva doctissima, apud gymnasia tam Græca quam Latina, in diuerso terrarum orbe, satis commendat; mirisq; laudibus extollit, & inter antiquos diuinosq; uates, atq; inter clarissimos oratores numerandum esse censet. Ro. Non aliter iudico; Sua enim Calliope Publium Maronem sequutus est, & arte dicendi Ciceronem, & tu Caliste de iis uatibus quid censes? CAL. Idem sentio, quod tu dicis, nam ea quæ commendas Rota doctissime ab omnibus laudatis uiris probantur, quamuis hominum opinio semper uaria fuerit. Ro. uera Caliste loqueris, Homerus enim omnium poetarum optimus, diuinusq;, qui non minus philosophus quam uates fuit, plures Aristarchos, plures Momos pluresq; Heraclitos fugere non potuit, non secus Archilochus, quem Heraclitus Ephesus acriter carpsit, id æque omnibus poetis, historicis, oratoribus, atq; philosophis, omnibusq; demum aliarum scientiarum auctoribus contingit. omnes enim illi qui poemata fingere, historiasq; componere ignorant, atq; concionari, causasque rerum scrutari, censores acres, criticiq;

criticiq; iniusti euadunt. CLEOB. ita est, sed sermonem hunc omissum faciamus. Ro. bene inquis. unde ad me hodie uenistis? nūquid ex academia uestra?

CLEOB. Cal. nequaquam, sed ex platea ulmea, ultro ad te uenimus, causa nostris recreandi animos. Ro. auspicato uenistis, nil mihi gratius hodie euenire potuit, quàm uos uidere atq; alloqui, enim uero auidus uos uidēdi eram, iam annus est, me caruisse uestro colloquio dulcissimo, quorum amicitiam principes non parum desiderant, quia in studiis optimorū philosophorum peripateticorum educati estis, principibus regibusq; non secus sapientia est necessaria, quàm corpori anima. CLEOB.

CAL. uerissima Rota uates dicis, nūquàm Hercle philosophari cessauimus, & semper plura discentes senescimus, & nemo philosophus fieri potuit, nisi quàm plurima in uita sua discat, & in studiis bonarum disciplinarū patiatur idē quod passus laboriosus Cleantes fuit.

Ro. Sic est, iure philosophi clarissimi estis, nā Bononiæ Patauiiq; uiginti annos philosophiæ uacastis, ut Aristoteles Athenis; & ob amorē bonarum scientiarum, amplum patrimonium (ut

D E N A T V R A

Anaxagoras) dissipastis, merito reges sapientissimi, laudatiq̃ue principes uestra utuntur familiaritate, & ad aulas regias frequētius uos accersunt, quos meliores ac moderatiores uos redditis, & ad bene faciendum propensiores, iure apud ipsos inuitis, & merito suas uobis diuitias impartiant, quia à uobis philosophiam, ut Alexander rex Macedoniae ab Aristotele, audiuit, iccirco sapientiores, ac prudētiores euadunt; philosophia enim animos principum illustrat, quæ regere Imperium, regnumq̃; augere scientissime docet, & felix est regnum cuius rex est philosophus; haecenus de philosophia; Interdum enim Caliste ad cubiculum accedas nostrū, & in eo recumbas, scio quidem te meridiano tempore solitum esse dormire. CAL. ita mi Rota faciā, ut iubes. somnus quippe sensim mea irrigat mēbra; ualete amici, ad soporem mollem accedo. ROT. i felix, è in utranque dormias aurem, Interea Cleobule symposium nouum, splendidumq̃; mihi narrato, in quo ex numero selectorum conuiuarū tu fuisti. CLEOB. Libenter conuiuiū numeris omnibus absolutum in electo loco, electoque tempore, magno cū appa-

narratio con
uiuij,

apparatu, conuictoribus innumeris,
 haud loquacibus, ultra musarum, gra-
 tiarumque numerum, praelautum, di-
 gnumque memoratu; mensasque antiquas
 superans syracusanas, quam breuiter ti-
 bi narrabo. R O. mihi Cleobule rem
 gratam feceris si ocysime symposium
 narraueris, incipe obsecro, & nihil ei
 reliqui facias. C L E O B. Cum Diome-
 des carrafa Arriani antistes modo Car-
 dinalis amplissimus, olim regiam am-
 plam ædificasset, tabellis, statuis, pi-
 cturis uariis, & columnis marmore-
 is ad modum decoratam, in qua di-
 es nulla umbrosa, tenebraque; nullæ ui-
 dentur, cuius prælucens fores atque
 argenteas, Vulcanus faber signis uariis
 cœlauit, habet porticum amplam, lon-
 gamque; quæ auram die sereno placidoque;
 semper accipit, & extra porticum latā
 signis Phidiæ, Praxitelisque ornatam,
 hortos pomiferos redolentesque; conse-
 uit topiariis uiteis, myrteis, laureisque
 contexuit, cui neque æstate, neque au-
 tumno, neque hyeme, neque uerno tem-
 pore fructus uarii dulcesque deficiunt,
 & poma post poma senescunt, in qui-
 bus pudicæ formosæque; puellæ, matro-
 næque; graues, uerno tempore, rosas, uio-
 las

Diomedes
 carrafa anti-
 stes Sympho-
 rialtes.

D E N A T V R A

las, floresq; alios ungue tenui colligunt,
corollasq; odoriferas contexunt, æsta-
te, & autumnò quas illos fructibus ua-
riis complent, hoc sane uiridarium Al-
cinoi uireta phœacum regis, amœnit a-
teq; superat, atq; pomaria Cyri prin-
cipis persarum, fontibus, fructibus, flo-
ribusq; antecellit, consitumq; loco sa-
luberrimo est, sub urbe Neapoli, prope
littora sinuosa maris uicina lōgo antro
quod Coccetum condidisse memoriæ
proditum est, quod euntibus Puteolos,
Baïas atq; sinum Lucrinum uiam pandit
propè pausylipum montem uitiferum
apricumq;, in quo mira est cæli clemen-
tia, ubi senes multi, aui, proauiq; uiden-
tur, in cuius radicibus, scopuli excisi,
Mergellinæ Nymphæ sunt, quæ in suo lit-
tore sedens uarios ludentes pisces in æ-
quore spectat, & in iisdem scopulis, lit-
toribusq; curuis, Sanazarius uates
Neapolitanus celebris, phanum opero-
sam uirgini immaculatæ Syriæ Palesti-
næ deiq; optimi maximi parenti uiuens
dicauit haud procul à tumulo Publii
Maronis principis latinorum poetarū.
In hoc uiridario atque myrteto pala-
tioq; pontificio, conuiuium hoc non
minus nitidum quàm frugi, amicis do-
ctissimis

Pausylipus
mons saluber-
rimus.

Ætissimusque uiris antistes excellens animi magnitudine parauit, quauis corpore ut statura fuerit paruus, ut Tydeus Oenei regis filius, qui armis inclitus fuit; solet quidem in corporibus exiguis magna regnare uirtus, per Iouem magna festiuitate Symposium celebrauit tanta hominum frequentia & numero discumbentum, cum prius in sacro templo ad aram solennem Deo optimo maximoque sacrificasset, pro pontificatu & salute Pauli IIII. Pontificis maximi in urbe Roma nuper creati, à senatu prudentissimo toga induto purpurea, quem Deus in uiam æternæ salutis dirigat, ut alios optimos Pōrifices; & mensæ copiose magnificeque ornatae paratae fuerunt, sub conopeo trabico, & in abaco mira composito arte, quem citreorum frondes, aliarumque arborum inumbrant, opus quidem topiarium erat, uasa corinthia ex auro fuluo, argenteoque antiquo ordine posita erant, quibus antistes maximus in suis utebatur mensis, hora nona post solis ortum, Classiarii tubis canoris, atque tibicines tibiis lōgis signum cœnæ conuiuiis omnibus dederunt. Ro. dicas mihi Cleobule conuiuas. CLEOB. Maximus fuit con-

DE NATURA

conuiuiarum numerus, quos omnes nominare longus esset sermo, sed quàmplures secutos tibi narrabo. hi fuerunt Placitus sangrius uir grauis, omniq̃ue doctrinæ genere admodum ornatus, Iulius Cæsar Caraciolus qui lyricos uersus Hetrusca musa dulce canit, Antonius Carrociolus eloquētissimus, moribus candidis literisq̃; atticis, romanisq̃ue eruditissimus, Marcus Antonius Paganus rei militaris disciplinæ peritissimus qui de armis & de natura equorū ad principes copioso ornatoq̃; stilo Hetrusco scripsit, Scipio Bicciutus iuuenis nō minus uirtute quàm antiqua nobilitate clarus, Ferdinādus carrafa musis latinis Hetruscisq̃ue candidisq̃; moribus admodum insignis, Franciscus Antonius uillanus Philippi regis Cæsaris filii fidusque prudentissimus cōsiliarius, Ioānes Angelus Pisanellus iuris consultus acutissimus, optimusq̃; patronus, qui ob summam prudentiam legumq̃ue doctrinam, merito in numero sapientū est habitus, Marinus Fleccia, Paulus Magnanus, legum doctores clarissimi, qui iudiciis tanquàm Dynaste iustissimi præfunt, & unicuique quod suū est sine controuersia tribuunt, Thomas Naderius

rius ciuiliū sacrarūque legum peritissimus patronusque acerrimus, Marcellus Berragutus Senensis iuris consultus, qui leges ciuiles in gymnasio Neapolitano ære regio publice interpretatur, Antonius Barrātius senex barbatus iure consultus ualde grauis, & ad consulendum prudentissimus, qui in iudicio iustissimus est, & aures non faciles criminatoribus donat, uti uiros decet sapientissimos, Marcus Antonius Floccarus iuris ciuilis pontificiique peritissimus, causarum forensium maximus patronus. Federicus lōgus Minois Lycurgi, Solonisque doctrinæ maximus sectator, Antonius Feltrius iuuenis doctissimus, doctrinaque legum ciuiliū, iurisque sacri pontificii ualde decoratus, Andreas Coscia uir pius erga amicos, pietatis, officii, religionisque obseruantissimus, Camillus Scorciatus homo non minus doctrina quam moribus optimis insignis omniūque laude dignus, qui suos amicos ita caros habet ut C. Lælius Scipio Aphricanus, Ioannes Baptista Mansus ad legum scientiam peritus, ad consilia & urbes gubernandum prudentissimus, qui tribunus Populi diligentissimus est. Hi simul in longa mensa sedunt

D E N A T V R A

runt cœnantes, & in altera mensa hi con-
 uictorum cœnauerunt: Epicurus poe-
 ta senior genere Marsus, qui inter lati-
 nos poetas claret Hetruscosq; , quia ex
 Helicone phebi suscepit coronã: Nico-
 laus Frãcus uates acutissimus, qui pluri-
 mû in scribêdo candoris, salis, fellisq; ha-
 bet, quẽ Camœnæ romanæ Hetruscæq;
 aluerunt: Antonius Mantuanus, non mi-
 nus philosophus quàm uates, qui erga
 Deum pietatẽ habet, erga mortales iu-
 stitiam, & in actiones suas prudentiam:
 Loysius tãsilus musarum Hetruscarum
 decus: Ioannes Baptista primus Apolli-
 nis musarumq; comes: Adrianus Guiliel-
 mus musarum bonarum hospes uete-
 rumq; statuarum atq; antiquitatis ama-
 tor, quibus sua porticus satis est orna-
 ta: Ioannes Franciscus Brancaleo, phi-
 losophus, orator, atque medicus cele-
 berrimus utriusq; linguæ peritissimus,
 cuius eloquentiam Demosthenes, iso-
 crates, Ciceroq; Romanæ eloquentiæ
 pater, una admirarentur. dulcis enim &
 numerosus est in dicêdo, & sua eloquen-
 tia & dulcedine orationis hostes hosti-
 bus conciliare posset atq; urbes inimi-
 cas sua oratione subigere: Marinus Spi-
 nellus archiartos in mœdendis humanis
 corporibus

corporibus peritissimus admodumq;
fortunatus, qui merito patritiis atq; Re-
gulis Neapolitanis carus est; ut Theom-
brotus medicus clarissimus Ptolomæo
regi, qui Antiocham regem ægrotantem
incolumitati restituit: Marcus Bellocta
patria Beneuētanus mathematicus phi-
losophus, & medicus præstantissimus,
qui de stellis fixis motuque planetarum
haud secus loquitur quàm Anaximæder
Milesius, atque Derosus: Iacobus Da-
masius patria Brucellensis nullius scien-
tiæ expers: Ioannes Paulus philosophus
& medicus clarissimus, Iacobus Tole-
tus medicus rationalis celeberrimus,
Petrus Milo Hispanus medicus illustris-
simi Ducis Albæ peritissimus, Petrus
Marius Maurus genere Auerfanus me-
dicinæ & philosophiæ ualde studiosus,
Nicolaus Comes Niphi philosophi au-
ditor medicæq; artis ualde peritus, Ioan-
nes Argentefius Castellonouensis philo-
sophus & medicus acutissimus, qui in
uerba Hippocratis, Galeni, Aristote-
lisq; philosophorum principis, addictus
hoc anno à rege auro honorifice con-
ductus parua artem Galeni in studio no-
stro Neapolitano publice docuit, & al-
ter Asclepiades Patrensis est, qui nouæ
sectæ

D E N A T V R A

sectæ medicinæ fuit autor, Ioannes Antonius Nouanotrius medicus dialecticus eruditissimus, qui acute cum philosophis & medicis disputauit, Antonellus Rogerius patritius Salernitanus medicus & philosophus rarissimus, Donatus Antonius cognomento ab Altomari arte medicus & familia insignis, Ioannes Thomas Copula medicus clarissimus ut alter Democratus, Troilus Laurus arte Apollinea admodum clarus, Ioannes Bernardinus Longus, philosophus & medicus eruditissimus qui in studio philosophiæ Portio successit philosopho, ut Theophrastus Cresius Aristoteli, Ioannes Antonius Pisanus iuuenis doctissimus, in re medica alter est Aesculapius, qui conclamatos homines ad uitam, ut Androgeum ab Atheniensibus peremptum, ab inferis ad superos reuocauit, & Minoi parenti ipsum restituit, Antonius papus medicus clinicus, qui morbo affectis opem non mediocrem affert, ut Crisippus, Ioannes Angelus Romanus iuuenis acutissimus, in medicina alter podalirius, Sacrarumq; literarum maxime studiosus, Laurétius Eucharini Charisei philosophi & medici clarissimi filius, arte medica et uirtute
 pa tris

patris decoratus, Ascanius et Prosper
Santini fratres cōcordes, quorum unus
podalirium sequitur & alter Chironem:
Diogenes Siculus medicus clinicus nō
obscurus, cui fortuna secūda semper ini-
mica fuit, quæ bonis semper aduersa-
tur, malisq; prodest & nunquā perpetuo
est bona: Carolus perfectus Macha-
beus, philosophiæ, medicinæ, artisq; di-
cendi omniū peritissimus: Victorius Sa-
lētinus Græcis literis, Latinisq; clarissi-
mus: Michael Caluus, & Ioānes Baptista
Parisius iuuenes seculi philosophiæ & me-
dicinæ studiosissimi: Magister Ambro-
sius ordinis diui Dominici sacre Theo-
logiæ fidelissimus interpres; maximusq;
concionator: Menippus philosophus
& humani corporis moderator clarissi-
mus, maximusq; Palatinus. Et in alia mē-
sa simul cenantibus erant Thomas Laurus
philosophus & medicus clinicus atq; Ia-
traleptes, ut Arcagatus Pelopōnēsis, qui
primum ex medicis Romā uenit: Pyro-
nius peripateticæ doctrinæ satis studio-
sus: Ioannes Iacobus Sagisius: Pyreus
Ant. Teuerona: Ioannes Baptista Rosil-
lus: Franciscus Ant. Cattus artis Ma-
chaomæ peritissimi, humanorumque
corporū defensores, atque eximii pro-
B pug-

DE NATURA

pugnatores ac malorum morborū propulsores natura duce. sed alios cōuictores minime narrare possum, quos in cōuiuium Antistes maximus excepit, qui in mensis splēdidis laute discubuerunt, ne te molestia afficiam, ut homo garrulus molestissimus, qui auditores non facile assequitur. Ro. Haftenus de conuiuiis dixistis satis, sequere modo narrationē epulorum, ac ordinem cōuiuii: certe tu nunquam garrulitate usus es, ut tonsorēs, ad quos loquacissimi mortales confluunt, atque assident, te libenter audio quia semper ad gratiam uirescis, & in dicendo nouus es semper, nullumq; fastidis. CLEOB. Subito sedentibus conuiuis, quidam ex ministris malluua argentea uasaq; cristalli, elatis dextris cœperunt, & primum fuderunt aquam manibus Antistitis, qui summū accumbebāt eorū, deinde conuiuæ omnes suos aqua abluebant manus, aliiq; ministeria symposii magno distinxerunt ordine. quidā mensas omnes mantiliis niueis onerant, alii cerere, alii dapibus uariis & prompte ministrabant, alii pocula aurea manibus elatis gestabant. Interdum cyathos, crateras uino replebant spumāti rite porrigentes cœnantibus, turba

ba frequens ministrorum in uiridario
 amœno modo hac modo illac uolueba-
 tur, motusq; uarios intermiscēs, ac in-
 ter dapes uarias conuiuæ hylares uaria
 petebant uina uti mos est in conuiuiis
 in quibus commune certamen bibendi
 esse solet, quod nulli recusare licet, tūc
 poculatores uina poculis craterisq; fu-
 derunt ea propinantes petentibus. Sed
 conuiuæ oēs citra diu ut cum bibebant
 ea uina. In hoc cōuiuio parata innume-
 ra fuerunt & difficilia, dum uini præser-
 tim à diuersis adducti regionibus, à qui-
 bus & uaria eius qualitate, diuersa su-
 mit nomina, atq; etiā ab urbibus agrisq;
 à quibus trahit originem, sicuti Vinum
 Falernum, Græcum Pramniū, Caristiū,
 Maroneū, Marcociacum, Maluaticum,
 Creticum, Lesbicum, Campanū, Acai-
 cum, Albanum, Latinum, Buxentinum
 Cæcubum, Formianum, Segninum, Sabi-
 num, Chium, Calonum, Geminianense,
 Lucense, Apianum, Rubellum, Oppiani-
 cum, Oppimianum, Aurelianum, Pollia-
 num, Valerianum, Allobrogicum, Rheti-
 cum, Pellinæum, Reginum, Priuernum,
 Tiburtinum, Prænestinum, Guaranum,
 Nomētanum, Sinnessanum, Sueffanum,
 Marsilianum, Vluantum, Fundanum, Ba-
 rolia-

Vini uaria ge-
 nera in sym-
 posio parata.

DE NATURA

Thabianum,
siue Ligurgi
cum.

rolianum, Spoletanum, Caulinum, Trebellianum, Rupilianum, Syracusanū, Marmertinum, Horicinum, Herbulum, Tarentinum, Beneuentanum, Costantinum, Laginium, Aminæum, Lusitanum, Gallicum, Burgundicum, Vasconium, Vindomicum, Andianum, Delnense, Isatinum, Prægeanum, Fixanum, Fusianum, Aimum, Tripholinum, Labicanū, Ibleū, Netinum, Valuiantum, Venafranum, Erbulum, Sucrotinum, Marfilium, Salernitanum, Sanseuerinum, Massicum, Priuernuntianum, Pretunum, Cefenaticū, Mœcenaticum, Graucanum, Stoniense, Arsinum, Titacazonum, Adrianum; Multaq; alia genera uini pocillatores conuiuis attulerunt, quorum nomina in infinitum producerentur ferè, nec memoriæ hærent omnia, unum quodq; in suo genere redolebat profecto ueluti nectar potus deorum gentium. Interea chirotoni, Phasianos, Attagines, Capos, Gallinas numidicas, Pauones, Anseres, Anates, Papiones, externas aues Turdos, Ficcedulas, pluresq; alias uolucres, Apros, Portellosq; lactentes ueribus inasflatos, gladiis acutis mira manuum arte diuidebant, mensisq; distribuebant omnibus; aliiq; ministri anhelantes in hortorum strata-

stratis currebant, ferentes patinas ple-
nas tectis, artocreis, atq; aliis dapibus
faliaribus quibus Archiclinus omnes
ornauit mensas, ac oportune conuiuis
uniuersis exhibuit; postremo centum
quingenta discoboli ætate pares, bel-
lariis ultimas impleuerunt mensas, quæ
late conuictores epulari non cessarunt
quamuis uentriculos dapibus uarieta-
teque uini exsaturatos habuissent. sed
postquam amor uini poculis compres-
sus est, famesq; epulis uicta cessauit, Sym-
posiastes amplum ac gemmiferum cra-
terem falerno uino spumantiq; sibi ple-
num dari poposcit libauit, libatūq; por-
rexit uniuersis conuiuis qui summo te-
nentes ore libauerunt; at Menippus phi-
losophus & medicus expertissimus, ma-
ximusq; Palatinus siue aulicus, læta frō-
te crateram suis accepit manibus cum
taliam diceret; adsis Bacche dator lætitiæ
bone decus, & hylaris se proluit auro; &
falernum magna cum uoluptate hausit.
Solet enim ex amphiteto in mensis rega-
libus bibere. Remotis denique mensis
thessaratis, scena, magna arte parata
fuit, in qua Bacchus, Iouis ex Semele fi-
lius super Tygridem equitans uideba-
tur, cui facies muliebris erat, & caput
B 3 arma-

D E N A T V R A

armatum cornibus acutis, uelatumq;
 racemis, pectusq; nudum, cuius sinistra
 pateram amplam tenebat, quam ex au-
 ro fuluo Vulcani manus fecerant, in cu-
 ius medio Apollinem nouemq; musas
 Iouis & Memoriae filias cœlauérant, de-
 xtraq; uitem habebat, a qua grâdes pen-
 debant racemi, Bacchum Ino nutrix, Se-
 mele mater, Aganæ, atque Autonoe si-
 mul cum Corybantibus, innumerisque
 centauris gressibus incedentibus equi-
 nis sequebātur. Olli uiso Baccho imber-
 bi iuueniq;, Hermogenes Tamyas, De-
 moleus, atque Achion cantores peritis-
 simi Rhodii hos sacros dythyrambos si-
 mul cæcinerunt quatuor auratis perso-
 nantes citaris, uti solent in conuiujs re-
 gum hymnos cantare mellifluis.

CANTORES AD BACCHVM.

SALVE Bacche Iouis Semelesq; proles
 Quē nymp̃ha captū à patre rege deco-
 Cādēti lacte, & prædulce fouerūt (re
 Melle, sinu in tepido, molliq; tenentes,
 Cingentes caput uiolisq; rosisq;
 Vallibus in Nysæ antroq; uirenti
 Salue Enan copiose & uuis
 Dulcibus ornate
 Quem sacræ musæ Fauniq; Satyri
 Atque

Atq; Hamadryades dryadesq; procaces
Comptæ & Oreades innocuæq; Napææ,
Centauri duri Panesq; lycei,
Saltantes semper uenerantur omnes,
Atque docent montes, colles syluasq;
Et nemora umbrosa antra & opaca
Ac fontes gelidos & flumina amæna
Et spelæa caua atque horrêda ferarum.
Bacche tuum sacrum resonare nomen
Quod suis recantat uocibus Echo
Nympha iocosa per auia & antra
Ter Bacchû, Bacchû, Bacchû reclamans
Cum Iunone Dæa sub rupe sedenti,
Tecta hedera uiridi nigrisq; corymbis,
Arma, iramq; tuam sæuosq; furores
Non cessant uates cantare sub umbra
Daphnes, belliger Io, Bacche,
Pentheia punisti, regemq; Lycurgum,
Vicisti anguipedum fera bella Gigantû,
Quorum rupisti unguibus ora leonis:
Aptior festis, Choreis iocisq;,
Tu curas hominû dispergis edaces
Et requiem miseris mortalibus affers
Et dubiis reducis spem mētibus amplā,
Credulaq; uitam fouet ore sereno
Amnem tu flectis, uitreosq; fontes
Tu timidos audere facis, fortesq;
Reddis, & audaces in terris, & alto
Aequore.

B 4 Imbelles

DE NATURA

Imbelles ad bella uocas uiolenta,
 Et facis ad Martem, mortēq; promptos
 Ac neruis uires das, atque calorem
 Extinctum reuocas senibus,
 Et robur ualidum membris ministras
 Et uatum reddis præcordia læta,
 Ac Venerem calore foues, natumq;
 Cum genitrice Dea frugum potenti.
 Tu linguam, pectusq; moues, & operta
 Dulcis lacche recludis
 Mortales cogis quin uera referre.
 Te Ganges dominus sensit potentem
 Imperii clarum terraq; mariq;
 Namq; triumphasti magnū per orbem
 terrarum

Fronde triumphali tua tempora cinctus
 In curru, uectis uastis elephantis
 Caprum Bassaridum immolante turba
 Et calamos Faunis inflantibus ore
 Ac bucina Satyris, & tympana palmis,
 Et caua Baccharum turba pulsantium.
 Cymbala.

Musis, & Phœbo cytarisq; lyrisq;
 Personantibus, gaudete Cybele
 Et Ioue, uitifero primoq; triumpho
 Inde tuum in thalamum tedasq; iugales
 Gemmifera frontem redimita corona
 Venit pulcra Ariadna,
 Vecta capistratis à tygribus Indis

Te nato

Te nato Iouis contenta marito
 Quæ modo flammiferi inter sydera cæli
 Eniter, & sua clara corona refulget
 Sub cauda fului astriferi; Leonis,
 Quam tu fixisti radiantibus astris.
 Et mō cælū habitas cū Marte corrusco
 Et calido suffundis lumine terras
 Nutritor tui & senex Silenus
 Haud procul a te splendet in astris
 Nymboſq; Hyadis quæ cornua tauri
 Summa tenēt, alto te in æthere alūnum
 Spectant, nutrices quoniam fuere
 Nempe tui
 A Ioue sunt cæli astriferi locatæ
 In rutila sede
 Euge Bromi, quæ inter mō numina diuū
 Sublimis stellato in æthere fulges
 Redde omnes hylares conuiuia laura
 Qui musis faciunt placidis Phœbo q;
 Fontibus in uitreis, latisq; uiretis
 Ceu sacer Antistes Carrafa in amānis
 Hortis instruxit symposia amicis,
 Te bene lacche precamur.
 Et nos qui mensis regalibus hymnos
 Cantamus tibi, fac, fac uiuere lætos.
 Ac Chium potare merū, hinc ad multos
 Et passim fiāt tua pocula plena (annos
 Nectare dolci
 Ac dexter tua sacra colentibus adsis,
 Mystica,

Ariadna in-
 ter sydera cæ-
 li fulget.

Coronam
 Ariadnes li-
 ber pater a-
 stris tene-
 bat.

Bacchus in-
 ter astra cum
 Marte.

Silenus inter
 astra cū Bac-
 cho.

DE NATURA

Myſtica, Latinæ pater Craſſiq; ſoporis
Vſque precamur.

CANTORIBVS hymnum modulatis ſa-
crum alternis uocibus, Citarisq; cano-
ribus ſub picta ſcena conuiuæ diem ge-
neralem uario dulciq; ſermone tere-
bant, ut in conuiuiis fieri ſolet. interea
nocte ueniente umbris maioribus de
montibus cadentibus, omnes conuicto-
res, à ſedibus ſubſelliisq; ſimul surrexe-
runt abeundi libertatem, ab Antiſtite
Sympoſiarca petentes, quibus læta fron-
te conceſſit, & Luna nigri perlucente
abierunt, facibus tamen accēſis præben-
tibus lumina nocti. Ro. O lautū con-
uiuium, & nouo paratū ſplendore, ſum-
ptibus magnis, mirabili ornatu, ma-
guoq; in ſtructura ordine, non ſine ſtupo-
re miror in quo fuit tanta epularum ua-
rietas, tragematum, generumq; uini co-
pia, per Iouem Luculli familiares in die-
bus genialibus, qui cum eo cœnabant,
In Apolline, non copioſius conuiuium
hoc habuerūt. CLEOB. Rota uates dul-
ciſſime non ne tibi ſympoſium dignum
memoratu narraui? & nō poeticum ut
nonnulli credunt. Ro. Cleobule lepi-
diſſime narraſti conuiuium uerū & non
poeticum

poeticum, sed cuperem omniū uini generum differētiās scire atque naturam, quæ symposiastes in suo parauit conuiuiο, quia non solum uinum Italicum, sed trasmarinum illic affuisse narraſti, propterea rogo Cleobule ut omnium generum uini naturam mihi ſcire cupienti diligentiffime explices, noliſq; rem facile cupido mihi amico negare. CLEOB. me Hercule libenter facerem ſi uinum biberē, ſum etenim abſthemius, nam parentes mei à teneris unguiculis uinum mihi interdixerūt, propterea nullum uini genus aperire poſſum tibi, nec de uini natura quidquam loqui, ſed bene de aquarum natura, quæ hominum mentes non mutant, nec perturbant. Spartani abſthemii fuerunt, ut teſtatur Xenophon libro de republica. iure Spartani uino abſthemii fuerunt; atque mei parentes, qui, & obſoniorum nūquam fue- re amatores, ita me educarūt, ac ſi Spartani fuiſſent. Ro. prudēter parentes tui ſobrii te inſtituerunt, ſed mihi dicas, quem nam uirum doctum cenſes, qui copioſe de generū uini natura dicere poſſit? CLEO. Menippum philoſophum, & medicū diſſerere poſſe arbitror, nam ipſe omnium generum uini differētiās,
natu.

D E N A T V R A

naturamq; scitè facileq; explicabit, ipse enim optimo intelliget uino, & conuiuiorum regum maximus est frequentator, & semper in aulis regū aliorumq; principum uersatur, apud quos prādet, laute, atque cœnat. Ro. ubi nam est Menippus? CLEOB. domi suæ. Ro. qui scis? CLEOB. mihi paulo ante statius eius libertus dixit. Ro. mittamus ad eum Polydorum nostrum eumq; roget ut huc ueniat. CLEOB. Noli Rota amicissime istec in animum inducere tuum, non est tempus opportunum ut senex Menippus ad nos ueniat. Ro. Quid igitur agendum est? CLEOB. Ad eum accedamus, ad quem solent doctissimi uiri frequens itime ire. Ro. Pol recte dicis, hoc mihi in animo est, & id agam quod iubes. CLEOB. excitemus tamē prius Calistum dormientem, ut nobiscū ueniat. Ro. Bene inquis. CLEOB. O Caliste o Caliste surge; CALI. Heu o à somno expergiscor dulci o Cleobule nunquid somnum Epimenidis dormiui? CLEO. nequaquā. CAL. Vbi nā est Rota dulcissimus hospes noster? CLEOB. nunquā fuisti ei magis propinquus, meo adheret luteri, non ne eum uides? adhuc oculos clausos tenes ob crassum soporem

Epimenides
philosophus
in antro than-
nis dormi-
uit.

rem. CAL. O Rota amicissime quam placide in tuo cubiculo mea lumina somno salubri sunt deuicta, atque clausa, nulla sollicitudo somnum abruptit placidum, sed me omnino immemorem laborum, in molli pictoque cubili somnus dulcis reddidit. RO. Ioui xenio gratias ago, qui somnum latum tibi misit, sole medium cæli ascendente, sed mi Caliste interdum expedi te ocyus, & tuos ablue oculos, quia ad Menippum philosophum simul ituri sumus. CAL. Paratus sum, quid tibi cum Menippo philosopho.? RO. scies postea, modo in nostris equitemus equis, & ad ædes Menippi absque mora eamus. CAL. Sine mora equitemus, sed per urbem. CLEOB. Probè inquit Calistus. RO. Ita fiat, sed mi Cleobulæ aperte dicas mihi, ubi nam habitat Menippus? CLEOB. In suburbano propè ædem sacrarum uirginum, extra portam diui Ianuarii. RO. Esto dux, equita, te nos sequemur. CLEOB. Hinc ad Menippi ædes non multum distat, & nostri equi ita sunt ueloces ut solis currus, iter magnum ædepol perrexerimus cito o Rota. eccum Menippum in sua porticu ampla spatiâtem ornata statuis Apollinis, Aesculapii, Pythagoræ, Hippo-

D E N A T V R A

Hippocratis, Galeni, Platonis, Aristotelis, Theophrasti, atque Nyphi sueffani philosophi, aliisq; Iconibus illustrium uirorum antiquisq; tabellis ex paruis factis lapidibus durisque metallis. MEN. Video Cleobulū, Calistum & Rotam familiares meos ad me uenientes in hac tempestiua hora, non absque causa huc ueniūt, quid rei esse potest? eos ante fores expectemus, iam propè sunt. CLEOB. Salue ter Menippe. MEN. Saluus sis sepries Cleobule, felix doctissime Rotas, tu quoque Caliste sospes sis. Hercle uestro inopinato aduentu, in hora non oportuna gaudeo; quid boni huc afferis? quid boni in uestra agitur patria? quid de annona? quare hoc tempore calidissimo ad me uenistis; quid boni afferis? testor Iouē, has fores perpetuo uobis omnibusq; amicis, probisq; uiris, notisq; diesq; apertas esse. interea ex equis dissilite uestris. quid moramini? dissilite, has modo capite sedes. CLEOB. Tempus Hercle sedendi est, lassī ædē polsumus. interea Rota mi facundissime postquam te recreaueris, absque moradicas quicquid a me audire non potuisti, Menippus enim familiaris noster nil tibi cupientissimo negabit. MEN. Per
Aescula-

Aesculapium nil negabo, paratus sum, discipulo mi Rota uates doctissime a te audire, quid est, quod pro te efficere possim, & mea arte medica atque philosophia adiuuare. Ro. Quod à te audire desidero, paucis dicā. MEN. Dicas obsecro. Ro. Quia philosophus & medicus clinicus es, & uarias ægritudines hominū tam sublimis quàm infimæ fortunæ curas ut senex Hippocrates, atque Galenus, omnia medicamenta docens cuius philosophia, & medicina non solum principes, sed etiam uniuersi homines indigent, tam pro tuenda ualetudine quàm pro recuperatione incolumitatis, quos tuo consilio atque doctrina non aliter adiuuas quàm senex sapientissimus Hippocrates, qui uniuersam Græciam arte medica iuuit: Idcirco tum tua doctrina, tum tua comitate, omnes illustres uiri merito tua utuntur amicitia, & ad suas aulas, conuiuiaq; frequentius te uacant, quos uehementer oblectas, quia philosophus & aulicus maximus es, ea enim audis atque dicis, quæ ad hominum modestiam pertinent, & omnia in aulis regum cū moderatione facis, & obscœnitas uerborum semper abs te abest, quæ hominem scurrā & ridiculum facit, merito

D E N A T V R A

rito urbanus atque comes uocaris Menippe, & non es uti Diogenes Cynicus qui nulla comitate utebatur, sed ut Aristippus palatinus es, merito igitur Cardinalis amplissimus Ariani te ad suū inuitauit conuiuium, in quo apertis astris palatii atque uiridarii, tecum aliisque cōuiuiouibus epulatus est sub tegmine mori arboris, te rogo ut mihi omnium uini generum naturam explices, quarum in symposio simul cum aliis conuictoribus bibisti, maxime cum uini rationem illustrare soleas, ut Cleopantus medicus illustris antiquus. MEN. Libenter explicabo sed non breui oratione usus es, mihi quidem ocioso curis laxato de uini generibus differentiisq; sermonem facere iucundum erit, de quibus librum perutilem composui nō ut Asclepiades qui magnum uolumen scripsit de generibus uini, cum professor rhetorices primum fuisset; & cum in arte dicendi minime lucraretur in artem medicam se conuertit, & totam medicinam ad casum reuocauit & conuitiatam fecit, librumq; meum hactenus nemo uidit, quem sub signo clausumq; teneo, sed propediem calcographis dabo. sed mi Rota scias in cōuiuiu amplissimi Cardinalis diuersorum

Cleopantus
medicus anti-
quus de quo
Plⁱ lib. xxiiii.
cap. 16 memi-
nit.

rum generum uini generosi me hausisse cum aliis conuictoribus, qui inter conuiua prorsus consueuerunt, & huiuscemodi uinum meis laudibus celebrasse, quod me eloquentem moderate sumptum reddidit, ædepol uinum à me, ut ab antiquis uatibus, summo solitum fuit haberi honore, magnisq; dotibus celebrari, quoniam tristes curas ex corde pellat, animos stiparet, uires reparet, lætitiã afferat, ingenium acuat, merito Homerus diuinus uates dixit, ut pellant homini curas diuina dederunt, Compulit ut uinum prudentem promere carmen. Dulceq; ridere atque agili saltare Chorea, & Odyseam atque Iliadem cum potus esset prius scitè scripsit quem Ennius poeta Rhodien sis incitatus ad bella dicēda profiliit, nulla enim poemata, nullasq; historias diu posse uiuere censeo, quæ ab aquæ potoribus scribantur, ex hoc Demetrius poeta inquit: Dulce merum musis equus est in carmine uelox, si quis aquã potus nil bene parturiet. Et Persæ dicebant, firmiora consilia esse quæ inter uina a bene potis dantur quam quæ a sobriis, & ieiunis; unde absthemii ab illis reiiciebātur a consiliis. & Plato inuitationem uini iucundiorē esse in cōuiuiis dixit quàm quæ fieri

Dotes uini

Homerus de laude uini.

Ennius uino sus.

Demetrius poeta de laude uini.

Persæ commendant uinum.

Plato in primo & secun-

C

fieri

do de legi-
bus .

Homerus est
cæcus factus
nimio potu
uini.

Ennius ex
immoderato
uino passus
est articulo-
rum morbu.

No. homines
uinolētos in-
feliciter mor-
te applicuif-
se.

fieri solet sub quibusdam arbitris & ma-
gistris cōuiuiorum sobriis , quod sensim
conuiuas hilariores reddat. Ro. Bene
inquis Menippe, sed quare uini dāna ob-
tices? nōne Homerus cum esset iuuenis
ob uini portionem immoderatam Ithaca
morbo oculorum laborauit, & in urbem
Colophonem Ionix profectus, in eadem
prorsus , suis fuit orbatu luminibus ; &
Ennius ex intemperiei uini usu articu-
lorum contraxit morbu, quo consum-
ptus est . Et Persæ populi bellicosi & te-
mulenti , quot ruinas atque cædes passi
fuerunt? & Archelaus senex ex immode-
rato auctu uini periit; Philostratus cum
in balneis uestanus esset uino inebriatus
scalarum lapsu pœnæ morte præuentus
fuit. Lycidas philosophus uini portione
dura paralyfi affectus fuit , qua suū obiit
diem , Cleomenes Parthorum rex cum
uinolētiam scytharum imitaretur maxi-
mam sibi acquisiuit infamiam . Gannip-
pus Aminesque fratres Syracusani ui-
nolenti pro indignum facinus suas fœ-
darunt filias , Antiochus Syriæ Rex or-
dine quartus cognomēto magnus uino-
lencia totam dormiebat diem naturalē,
suarum penitus rerū oblitus , suis sole-
bat dicere amicis priusquam biberet, o
amici,

amici, mihi bibendum uidetur, nam cum
 animum uinū attigerit, dolores quidem
 sedabit, ueluti mandragora homines in
 somnum conuertit & ueluti oleum in
 flammās igneas se uertit, Holofernes Ca
 padociæ rex à Iuditta puella pulcherri
 ma uiduāq; atque seruatrice pudicitia
 sanctæ, suo pugione, somno uinoq; sopi
 tus, occisus est. Alexander Macedoniæ
 rex immoderato uini hauſtu, ira que mo
 tus in conuiuio Clytum amicum se non
 innoxium a ſatellite capto inter conuiuas
 ei aſſentiētes trucidauit, duosq; dies na
 turales dormiebat, propterea cenſura
 examinatiffima, Antrocides philoſo
 phus Alexandro dicebat, uinum potatu
 rus, Rex memēto te ſanguinem terræ bi
 bere, ſicuti cicuta homini uenenum eſt,
 ita uinum cicutæ, uide inquit Alexander
 quanta uis uini, ut uenenum ueneno ſit;
 Philippus Alexandri regis pater uini bi
 bax fuit, ac natura furioſus, ac intra pe
 ricula temerarius, & ob uinolentiam, fa
 cile ſui obliuiſcebatur officii, regiæq; di
 gnitatis. Cicero Marci Tullii filius, adeo
 Philenus fuit, qui duos uini congios ſi
 mul bibere ſolebat & temulentus, Mar
 cum Agrippam patera percuffit. Domi
 tius Apher ob uini potū immoderatū,

Cicero quar
 ta quæſtione
 Tulcu. memi
 nit de Alexā
 dro, & Sene
 ca epiſto. 38.
 ad Luciliam.
 Plin. libr. 14.
 cap. 5.

C 2 in cœ-

D E N A T V R A

in cœna periit, Philoxenus adeo uinolentus fuit ut sibi collū gruis optauerit putans cum biberet maiorem se accepturum uoluptatem, Andibūtus Anglorum rex, quodā in symposio dum largius uinum sumeret repēte animam efflauit, Elpenor uino plenus cum pedibus insistere non ualeret scalarum lapsu exanimatus est, Archelaus philosophus ex immodico potu uini periit, uehementer à philosophia obiurgatus, Lycidas philosophus ex nimio uini haustu paralyti affectus, mortuus decessit, Myrtale mulier temulenta mero folia lauri miscebat ne uinum speraret, unde Martialis poeta Hispanus ait, Multo solet fœtore uino Myrtale plerisq; , Sed ut nos fallat deuorat folia lauri. accusat quoq; Martialis Fescenniam impudentia, quæ ne uinum oleret, odores deuorabat, Ne grauis hesterno fragres fescennia uino, Pastillos Cosmi luxuriosa uoras; quam Iuuenalis Satyro philosophus notauit quia dū Bonæ deæ sacrificaret quot annis in domo pontificis pro salute populi Romani, liberalius, Falernum uinum bibebat, Prò populo faciens quātum Laufella bibebat, Lysander dux Lacedemoniorum uino deditus suam audiuit infamiam, cuius egregias uirtutes

uirtutes uinum obscurauit; Antigonus
Rex adeo uinolentiæ deditus fuit, quòd
suum regnum Aristoni Themisoniq; fra-
tribus Aegyptiis administrandum cōces-
sit, & cum bellum cntra Romanos sum-
psisset captus amore puellæ Calcidensis
cum iam pugnaturus esset, nuptias cele-
brauit, hyemeq; tota cum ea uino Vene-
riq; pariter indulgit, ex quo uictus à Ro-
manis Euphesum aufugit. Cleomenes
Lacedæmonius ob ebrietatem seipsum
necauit, Hipparinus Dionysii filius tirā-
nus ob uinolentiam fuit iugulatus, Loth
ebrius cum suis concubuit filiabus, Noe
uino inebriatus fuit, Anacreon poeta
Baccho deditus cui cum liberalius indul-
geret, uno atimo subito fuit suffocatus,
Cato minor cū operam compotionibus
& comestationibus cū suis amicis daret,
totam noctem ad aurorā usque, licet uir-
tute clarus atque excellens esset, à Cæsa-
re propter uitium ebrietatis ignominia
fuit notatus, Polyphemus cyclops in
æthna altissimo mōte Siciliæ, hausto lar-
gius uino, dum in profundum concidif-
set somnum, ab Vlyxe fuit obcæcatus,
Aurelianus de Bonosio Imperatore dice-
re solebat, Bonosius Imperator natus
est, ut bibat & non ut uiuat, Marcus An-
C 3 tonius

DE NATURA

tonius ob turpem uitam atq; uinolentiā bonis honestisq; ciuibus odio fuit: semper enim inter scorta, mimos, atque alea tores uersabatur, totamq; diem uino luxuq; plenus dormiebat, Claudius Tibornes Nero fuit nominatus, a ioculatoribus ob uinolentiam, Claudius Biberius mero, Nysæus tyrānus Syracusanus postquam ab Auruspiciis breui se moriturum didicit, reliquū uitæ quod superfuit comestationibus & ebrietatibus impendit, qui legibus sacris puniendus erat ob temulentiaē uitium, nā sobrietas principi conuenit, atque illis qui serio reipublicæ curam gerunt; aliarumq; rerum gerendarum; in rebus quidem agendis uigiliis, breuiq; somno opus est; Sicuti tu Menippe optime scis, qui in omnibus doctrinis es præstantissimus; qui liberalius potare solent, haud iusta requirunt, quia tumultuosi fiunt, Hercle uinolentia homines in beluas conuertit sæpenumero, nam multis armatur capitibus, hinc enim fornicatio, hinc ira, hinc mollicies, hinc turpes oriuntur amores, hinc oculorum caligo, aurium surditas & penè omnium infirmitatum alumna perhibetur; iure igitur Solon sapientissimus sacrarumque legum lator suis sanxit legibus

Vinolentia
in beluas ho-
mines cōuer-
tit.

Lex Soloni.

bus Principem morte mulctandum, si uinolentus deprehendatur, & diuus Paulus damnat sacerdotes uinolentos, quos lex uetus diui Ioannis Baptistæ imitatione, à uino & sycera abstinere perhibet, Timotheo autem gratia imbecillitatis uentriculi præcepit ut modico uteretur uino, Iure ergo ebrietatem aliaq, uitia puniendi esse lege sancitum fuit; sunt quidem uitia & uirtutes in potestate hominis ut eas sequantur siue fugiant, ut scite cecinit Propertius, uino forma perit, uino corrumpitur ætas, uino sæpe suum nescit amica uirum, merito laudatur Romulus primus Romanorum Rex, qui magnam curam temperatiæ potus habuit, & ad cœnam uocatus non multum bibebat, quia postridie habebat negotium, legemq; tulit, ut qui uini sumpti infania debaccharentur, morte plecterentur, & mulieres temulentæ necis supplicium paterentur, uiuebant eo tempore absthemii uiri, absthemiamq; mulieres, o utinam fons clitorius arcadiæ illas abluerit regiones, quæ homines bibacissimos procreat, certe quæ sitim de fonte clitorio lauat, uinum fugit. unde Ouidius ait, Clitorio quicūq; sitim de fonte lauauit, Vina fugit gaudetque meris absthemius

D. Paulus.

Propertius.

Laus Romuli Ro. Rex.

Fons Clitorius.

Ouid.

Laus Anach. undis, Iure laudatur Anacharses philoso-
 phus, qui semper aquæ potu usus est, &
 Regis Mafsi. & Mafsiniffa Numidarum rex, iure com-
 mendatur, qui ob cibi & potus tempe-
 rantiam, centum uixit annis absque mor-
 bi querela. Pompeius magnus, Cyrusq;
 Pompeius & senior, ambo uiri illustres temperatissi-
 Cyrus senio. miferunt qui consilium probati medi-
 ciperatissimi ci Hippocratis fuerunt sequuti, qui in-
 Hippocr. sen- quit uiuendum esse temperate. Enimue-
 tentia. ro omnes qui crapulæ uentriq; student,
 nunquam bene ualent nec longeuu esse
 possunt, quia ebrietas eos sepelit, Pro-
 pterea ciuitatum gubernatores, prouin-
 Magistratus. ciarum proconsules, exercituum Impe-
 ratores, Classium ductores, custodesq;
 Gubernato- artium munitarum mœniis, fossis, ma-
 res quales. chinis, tormentisq; æreis flâmas igneas,
 pilasque ferreas in hostes rauco seu po-
 tius tonitruo sonitu facientibus, (quas
 suo uocabulo bombardas uocât) & oēs
 uiri magistratus gerentes à temulentia
 omnino abstinere debent, neque custo-
 de custodum indigeat, per Iouem ex immo-
 dico meri potu, ex cōstituto cerebrum
 & hepar uitiantur, nerui fiūt imbecillio-
 res; unde tremor, conuulsio, paralyfis,
 epilepsia, apoplexia, aliaq; morborum
 genera oriâtur; sicuti Menippe peropti-
 me

Copia uini
 diuersos cau-
 sat effectus.

me noris, qui Galeni artem exerces; nō
 ne Bacchus furens, manus centaurorum
 eorumq; Hely, dicis, ad arma mouit? &
 Lacedæmonios, Thraces, Deonos, Ly-
 dos, Parthos, Indos, Argiuos, Tyrin-
 thios, Phigalenses, Scythas, Gallos, a-
 liosq; innumeros populos suis muneri-
 bus, officiisq; prorsus perdidit, uti ait di-
 uinus Plato, quia uini potores immode-
 rati fuerunt, de quibus longiorē sermo-
 nem nō faciam, ne te molestia afficiam,
 hæc omnia diffusius tibi dixi, quia uinū
 miris extollis laudibus. MEN. Sapiēter
 Rota loquutus es, gaudeo te historiarū
 admodum esse studiosum, nullū me Her-
 cle defamasti uirum, doctrinam optimā
 Socratis bene didicisti, qui suos audito-
 res pios atq; moderatos efficiebat, Ceu
 Xenocratis Polenium iuuenē Athenien-
 sem ab intemperantia ad temperantiam
 reuocauit, Socrates quidē uir iustus er-
 ga omnes mortales semper fuit, & a del-
 phico oraculo prolatus, quod dixit nul-
 lum hominem iustiorē liberaliorē ac
 sapientiorē Socrate fuisse, sed mi Ro-
 ta obsecro ut aduertas, iras, pugnas, a-
 mores, uoluptates, dolores, insanias, hæc
 & similia immoderatum uini usum con-
 citare, moderatum uero iutelligētiam,
 memo-

Populi diuer-
 si temulenti.

Plato libr. de
 legibus.

Xenocrates.

Quid pariat
 usus uini im-
 moderatus.

DE NATURA

memoriam opinionē uirium robur animūq; ad agēdum promptiorem, atque alacriorē efficere, ueluti Iouis imber leuiter irrorās uegetiores plātas reddit, quā impetu descēdēs, haud secus uini usus, moderatus quidē uirtutē excitat, uidetur sanē mihi, aliisq; philosophis nō obscuris, corpora hominū id pati quod etiam plantæ ferunt, quæ si frequentibus imbribus irrigatæ fuerint, nullo pacto se erigere possunt, neque auris perflantur, uerum si illis quātum sufficiat habuerint alimentum, recte ac feliciter surgent, & ad fructuum maturitatem facillime producuntur, ita Pol homines afficiuntur, nā si potiones frequētiores hauriant, statim mens & corpora illorum ab æquitate declinant, neque respirare, nec quidquam dicere possunt, turpissima ebrietas mentes hominum labefacit, ac prorsus minuit & arcana propalat quā semper odio in cōuiuiis habui, merito Athenæ & Farentum ebrietate in Bacchanalibus carpuntur, per Iouem in cōuiuiis semper uinum bibi dilutum, & si bibēdi certamen esset, ut in conuiuiis Germanorum, merito Aeschilus ait, æs formæ; uinum mentis speculum est, & Theognis uates dixit, igne probant homines aurum,

Certamen bibendi apud Germanos.

rum, argentumq; periti, ast hominum uirum monstrat aperte animum, scias amice dulcissime me in symposiis moderatius uti uino, licet crebro conuinia se quar & summum bonum non in uoluptatibus pono corporis, ut Aristippus Cyreneus posuit, quæ tanquam parasitus principes comitatur, quia epulis ac uino indulgebatur, & ut Bacchanalia uiuebat quem merito Diogenes canem regium appellauit. R o t. optimum studium Hercule elegisti, in ætate mobili ocioque tuo. M E N I P. Scias Rota quod nimius usus uini uitalem facultatem innatumque calorem obruit, penitusque sommergit, habitudinem corporis tremulã reddit diuinæ atque principi animæ parti nocet, quam Græci igemonicon uocant, & qui se uino ingurgitât, sensus obscuros habêt, sed ego non me uino obruo, ut quidam medici scioli putant qui me apud regulos, apudque matronas defamant, cum dicerent me in principũ mensis poculis uino plenis ingurgitare, si ita esset ut maleuoli aiunt, non philosophus, non optimus essem medicus, at illorum inscitiam atque stultitiam derideo, nam uinum moderatè bibo, quoniam senes reuiuiscere facit,

Aristip. philo-
sophũ in uo-
luptatib. po-
suisse sum-
mum bonũ.

Ironia utitur
Ro. in Men.
studium.

DE NATURA

facit, quia calorem insitum suscitatur, atque augere nec non remedium contra duritiem senectutis efficit, malorumque omnium obliuionē præstat animosque exhilarat; per Iouem ad conuiuia rogatus, accedo & non sponte, & mensis sobrius accumbo, & citra delicias prandeo atque cæno. Ro. hæc audiui a uiris Palatinis qui te apud principes cœnātem uiderunt, mediusfidius uitā prudenter instituisti, ut sapiētem decet uirum, mihi sane de uini commodis damnisque admodum fatisfecisti hætenus, modo de generibus eiusque differentiis, uenuste (ut soles) ordire sermonem. MEN. absque mora; Vini plura genera & infinita fuisse apud maiores nostros neminem latet, sicuti species uini diuersæ habentur, quæ non solum à diuersitate regionum, urbium, pagorum, sed agrorum à quibus proueniunt, nomina sumpserunt ita uini generum alia, alii grauiora esse nemo dubitat, & principatum inter optima uini genera uinum Pucinū obtinet, quod græci miris laudibus pictanum appellauerunt, quod procul à Timao fonte in colle Saxeo Adriatici sinus uites generosæ tulerunt, quo Liua Augusta octoginta duobus annis usauit,

Infinita uini genera.

it, nec aliud bibit uinum, Falernumque uinum secundum obtinet locum, quod Falerni agri Campaniæ duplex produxerunt flauum uidelicet & album qui agri à ponte campano leua petentibus urbana Coloniam Syluanam Capuæ cōtributam incipiebant, hæc utique regio colles habuit uitiferos, nec in nouitate nec in nimia uetustate corpori salubre erat, prima eius ætas a decimo, media à quinto decimo anno incipiebat, à uigesimo capiti & neruis noxium erat, & eius duo etiam genera, austerum cui ruffus erat color, & dulce cui color albus. Vinum Faustianum & Gauranum utrunque admodum generosum; Coecubum uinum optimum fuit, In palustibus populetis nascebatur, in Amiclano sinu, atque fundis, Anxureq; urbibus, & satis nutrebat, unde Martialis ait, Cœcuba Fundanis generosa coquuntur ahenis, caput & uentriculum pertentabat, & in conuiuiis non multum bibebatur, Calenum uinum duplex fuluum, ac nigrum magis stomacho cōferebat quàm falernum Signinum uinum, à populis Signinis dictū, asperum habebat saporem & uetustate melius melius fiebat, & Homerus uinū Pramnion commendauit, quod in Smyrna

Martiali.

D E N A T V R A

na regione, in eiusdem agris, collibus-
 que uitiferis nascebatur, & hoc merum
 Hippocrates medicorū omnium facile
 princeps satis laudauit, uinum Rhegium
 pingue erat & utile ad bibendum cele-
 rius, uinum Prænasmum crassum, uinū
 Massicum austerum, uinum Vluanium
 leue, uinum Fūdanum plus iusto alebat,
 uinum sabinum omnibus lenitate pro-
 ponebatur, uinum Nomentanum, nec
 admodum suaue nec leue erat, uinū Spo-
 letanum, flauum & croceum suaue, ui-
 num Caulinum optimum, cuius suauita-
 te omni præponebatur; circa Capuā ur-
 bem Campaniæ oriebatur, uinum Tre-
 bellicum, optimum quidem, & gustui
 ualde gratum, quarto lapide à Neapoli;
 uinum Herbulum, album, nigrum & te-
 nue, uinum Farentinum dulce & uentri-
 culo amicum, uinum Lagarinum haud
 procul à Grumestis Europi populis gi-
 gnebatur Messale potu & salubritate in-
 signe; uinum Aminæum, album & nigrū,
 in Aminæa regione & in eminētibus col-
 linis iuxta agros Falernos, atque in Tri-
 nacria originem habuit, quod uites ami-
 nææ ferebant, ob firmitatē senio pro-
 ficiscentem, longamque uini uitam uiti-
 bus aminæis principatus datus est, pro-
 pretea

pterea Vergilius cecinit, sunt & Amineæ
uities firmissima uina. Vinum græcum
antiquitus in magno fuit pretio, & eius
Cyathus, in symposiis, tantum dabatur,
quod in Latio agro & campano ad mon-
tem Vesuuiū uities satiuæ & urbanæ mo-
do ferunt, uinum Trebianum, & Gem-
nianense unumquodq; in Hetruria gene-
rabatur, uinum Chium, & Maruisium
in Thracia ferebātur, quæ rubra erant.
uinum Lucēse nigrum mollissimumque
erat, uinum Leporinum, flauum erat colo-
ris & in agro Sueffanorū regia olim Per-
rum & Nyphi philosophi peripatetici
patria producebatur. uinum Pompeia-
num olim Pompeii nomine sic dictum
modo græcum, quod in monte Vesuui-
& in eius tractu nascitur. Vinum Polli-
næum optimum in Psyra insula excelsa
generabatur, & nomen habet a monte
Pollinæo altissimo existenti in hac insu-
la, uinum Beneuentanum ab urbe Bene-
uento dictū antiquitus generosum erat,
& hac etiam ætate est, quia nulla inter-
cedit incuria coloni, & a græcis satis co-
mendatur. uinum Polyferum fortissimū
est & aquæ copia indiget. uinum olygo-
phorum est admodum leue & minime
aquam suffert. uinum setinum omni pre-
pone-

D E N A T V R A

ponebat Augustus nam suo gustu id præstantius aliis sensit, dulce quidem satis erat, unde Martialis inquit, Pendula pōtinus quæ spectat seria campos, Exigua uetulos misit ab urbe cados, uinum oenotrium ualde tenue, forteque erat. uinum Albanum, album & rubrum erat, unde Valerius Max. Hoc de Cæsarei montis uindemia cellis misit, uioleque sibi monte placet, Mergentinum uinum in triquetria uites acerbo sapore producebant. uinum protropum Monobasia optimum ferebat, quod prius defluebat quam uuæ pedibus comprimerentur, quod antiquitus creta insula in regiam Italiam mittere solebat; uina Chia filatio non dabo quæ ab antiquis thasia uocabatur, in qua insula, Enopiompatriis liberi filius, uites excoluit, urbemque condidit & in animi uino generis transmarini id maxime à græcis laudatum est, unde Tibullus; Nunc mihi fumosos ueteres præferre falernos, consulis & Chio soluente uincla clado, Surrentinum uinum à collibus Surrentinis campaniæ dictum, ob tenuitatem & salubritatem conualescentibus maxime probata erant, unde Martialis, Surrentina bibis nec Myrrhina pura, nec aurum fume, dabunt calyces hæc tibi

tibi uina suos, uinum Trizenum sterilitatem affert, & in Heria Arcadiæ id uinum prodigiosum est: nam potum, homines insanire facit, & mulieres parturire, Et apud Thasos (ut produnt) duo uini genera diuersos efficiunt effectus, unum homini somnū conciliat, alterum omnino fugat, & quasdam esse uites, quas Tyriacas populi appellant, quarum uua, aut uinum, contra morsum serpentum omnium prefuit, & in Arcadia uinum fœminis fœcunditatē affert, & uiris rabiē, uinum in Achaia præcipue circa Corinthū, abortum facit, nec non uua, cuius si racemum tantum mulieres utero gerētes gustarint. uinum Menedense admodū erat generosum, propterea Hermippus philosophus dicebat, Bibebāt superi cælestia regna tenētes Menedeū uinū. uina Thesala erant suauia, uina Icaria admirabilia, In Icaro insula genita. Vinum Pramniū à Pramnio insula nomen accepit, in qua magnus est mons. Vina Phœnicia gustui ualde grata erant. Vinum Paratypianum quod ex Adriatico sinu Romam deferebatur, odorū, tenueq; erat, & epopotum liberalius decipiebat, diuq; temulentiam seruabat, longum afferēs soporem. Vinū Cabillonium in Damasco

D

Syriæ

D E N A T V R A

Syriæ generabatur, quod tantum Persarum reges bibere consueuerunt, ibique uineas Persæ plantauerunt. Vina Corinthia aspera erant, uina Corsica à nomine insulæ denominantur, ualde fortia sunt, & Romam afferuntur, Vina Billina à montibus Billinis dicta Thraciæ regionis feracissimæ, quæ Siculi antiquitus uina Pollia uocarunt, quia Pollius argiuus, qui Syracusis regnauit, primus uites urbanas ad hanc detulit urbem; Vinum Rhodium turbidum ac simile dulci erat, Vinum Netinum, à Neto urbe antiqua Siciliæ, ualde generosum est, & fului coloris, quod producit in agris uitiferis graneriis Iorferis nec non in ualle Vassellia. Vinum Seraphinum & Valentinum, utrunq; generosum, Hibra producit omni præstantius. Vinum Panormitanum in agris Panormi urbis Siciliæ clarissimum generatur, album leueq; est, gustuiq; satis gratum, & simillimum uino Pictano, Vinum Vamortinum circa agros Messanæ urbis genitum maxime cõmendatur. Vinum Priuernaceum in collibus & agris Priuerni urbis Volscorum patriæ Camillæ in genere uini Italici obtinet nobilitatem, & eius quod in Hetruria gignitur in agris Liris palmã obtinet; & uini Lygurgici Genue

Ligurici uini præcipuum

nux urbis principatus datur uino Thab-
biæ oppidi ubi oritur, uinum quod mo-
scu odorat, dulcius omni quod bibi pos-
sit, uua quoque quo uinum ipsum confici-
tur moscatella appellatur. & ex quoquo
genere uini quod in Hispania gignitur,
uinum Laletanum laudatur potius copia
quam nobilitate, Vinum Carnæopesium,
Lanionesium, atque Balearicum omni
generoso uino Italico comparatur, Vi-
num Palmesium quod in agris Anconæ ur-
bis cuius comparatur uino ipsum lauda-
tur. Vinum Prætutianum quod in mari su-
periori in uineis præutianis nascitur non
est postponendum omni optimo uino,
quia uinitoris est magna diligentia, Ma-
roneum uinum nomen accepit à Maro-
ne filio Euantis non est postponendum
omni generoso uino. Vinum Allobrogi-
cum & Galliæ Narbonensis generosiss-
imum extat & gustui ualde gratum; Ha-
tenus de uini generibus & si forte citra
quæ dicta sunt cognoscere cupias Rota
facundissime consule antiquos atque iu-
niores rei rusticæ scriptores, Ego autem
reliqua uini genera (quæ penè infinita
sunt) commemorare non possum, quæ ab
innumeris regionibus, agris, collibus, ur-
bibus, atque pagis denominantur, sic

D 2 omnia

DE NATURA

Democritū
dixisse omne
genus uini
cōnumerasse

An eadem sit
natura in om
ni uini gene
re.

Aquarum di
uersæ spe
cies.

omnia uini genera comprehendī nō pos
sunt quāuis Democritus dixerit se om
nia numero comprehendisse. Ro. Per
Iouem Menippe plura sanè uini genera
audire scireq; non appeto, nec amplius
posthac inquiram, à te mihi satisfactum
est: nam philosophus es uariæ multæq; le
ctionis ualde studiosus. MEN. quid igitur
quæris amplius? Ro. Hoc à te quæ
ro an in omni uini genere eadem sit na
tura. MEN. nequaquam, nam in eadem
regione ex locorū, agrorumq; situ pro
prietas admodū uariatur, sicuti eadem
uites diuersis consitæ in agris diuersum
producunt uinum, & sicut diuersæ sunt
aquarum species quæ facultates dissimi
les à terris acceperunt ex quibus uber
tim scaturiunt, ex his quædam alumino
sæ sunt, quædam amaræ, quædā salsæ, quæ
dam sulphuræ, quædam frigidæ, quædā
calidæ, quædam oculos iuuant, quædam
neruos, quædā morbos antiquos & qua
si desperatos perfecte sanant, quædam ul
ceribus medetur, quædam partes inter
nas potu fauent, ac ægritudines pulmō
nis, aliorūq; uiscerū leuant, quædā sangui
nem supprimunt, quædā lapides & arenu
las generant, quædā tenuiores, quædā le
ues, quædā graues sunt, quædā alūt, quæ
dam

dā transferunt absq; nulla bibentis ope,
 quædam haustæ afferūt fœcūditatem, ut
 diffusius in libro de natura aquarum dixi-
 mus, in quo disputauimus cū philosophis
 antiquis & maxime cū Theophrasto, ita
 generū uini diuersæ proueniunt naturæ,
 iuxta humorem à terra in uite decoctū,
 uitis. n. ex sui natura, humorē ad sese ex
 terra fugit, propterea natura generis ui-
 ni cuiusdam alteri est dissimilis, quæ par-
 tim ex gustu, partim ex effectibus iudica-
 tur, aliquod. n. uinū saporis est grati dul-
 cisq;, quoddam duri, asperi, amariq; sa-
 poris, quoddam austerum, quoddam sa-
 poris insipidi & aquosi, & nō secus in co-
 lore & substantia quàm in sapore, dissī-
 mili reperitur, & sicut varias differētias
 saporum obtinet ita dissimiles proprie-
 tates & qualitates habet, Vinum in Ar-
 cadia fœminis fœcunditatē manibusq;
 rabiem affert, ut alias diximus, in Achaia
 fœtum abigit apud Thasos serpentū icti-
 bus medetur, & Publius Maro meminit
 de uitibus, quæ nascebātur in Thaso in-
 sula maris Aegei & in Mareotide Aegy-
 pti regione, sicut Thasiæ uites & Mareo-
 tides albæ, & apud Aegyptios huiusmodi
 uitium uinum aluum soluit, & apud Ly-
 cios solutam aluum sistit, & aliquod est

Vini diuersæ
 naturæ.

Vinū Arca-
 diæ prodigio
 sum.

Vinū in Tha-
 so contra ser-
 pētum ictus.

D 3 uinum,

DE NATURA

Medicus nō
potest inue-
stigare unam
communem
naturam in
omni genere
uini sed phi-
losophus na-
turalis.

uinum, quod quadam sensibili qualitate corpus humectat, quoddam autem sitim ac siccitatem inducens, aliudq; sitim remouens, has quidem diuersitates non gustus, non olfatus, nō uisus discernere possunt, sed sola experientia quæ in ipsis minime apparet, quoddam uinum mœrorem lacrymasque mouet, quoddam gaudium, quoddam silentium, aliud dicacitatem, aliud mentis solitudinem efficit, quoddam uigilias, aliud somnum, quoddam repletionem, aliud extenuationem, quoddam morbos diuersos, aliud sanitatem; quæ omnia ob magnitudinē atque oppugnationem inter se admittenda uidentur. medicus sanè cōem unā naturā in omni genere uini ex propriis principiis minime inuestigare pōt, nec causam reddere, sed tātū phisolophus naturalis, qui rerum sensibilibum uniuersas temperaturas atque causas qualitatum primarum perscrutatur, medicus autē quo ad sanitatem tuēdam aut recuperandam de uini generibus considerat, quādo uinum membra calfacit certe calidum indicat, & quando uentriculū humiditate exuberantem exiccare uidet, enuntiat siccum esse natura, & quādo corpus affectum biliosis humoribus à uino tenui humectatur,

tur, atque frigescit, tale inquit uinū esse natura frigidū, & quomodo corpora frigida & sicca ut corpora senum, aut melancholicorum calfacit atque humectat, inquit uinum calidum & humidum esse natura. Ro. doctē Menippe loqueris ut philosophum decet peripateticum & medicū ualde exercitatum, sed mihi causas dicas, cur aliquod uinū sit altero magis odorum. MEN. Quia uites confitæ in calida & sicca terra uinum odoratius ferunt, ueluti arbores fructus dulciores, ac suauiores producunt, dū in huius qualitatis terra plantantur & si terra modico aspergatur imbre, uirtute caliditatis quam in suo continet sinu uinum odoratius procreatur, & in ea flores fructusq; odoratiores nascuntur, quia in ea constitutione terræ, tenues & siccæ exhalationes ascendunt; contra uero uites confitæ in terra frigida & humida, uinū in odorum ferunt, eadēq; tellus fructus floresq; edit in odoros, Partim ob frigus, partim propter humorū superfluitatem, qui digeri atque concoqui à calido insito non ualet, sicuti in Aegypto flores in odori nascuntur: ibi enim terra satis madescit; ob Nili inundationem, eiusque incrementa. Ro. Menippe philosophorum & me

Problema de
odore diuer-
forum gene-
rum uini.

Solutio.

Nili inunda-
tio in Aegy-
pto.

D 4 dicorum

DE NATURA

Theophrasti
primum à
Plato. deinde
Arist.

Carneades
stoicorum stu-
diosus.

Propositio
de saporibus
aquarum.

dicorum antistes, per tuum Aesculapiū
rogo, si te interrogādo molestus sim ho-
die tibi, ueniā des mihi; Cupio à te cau-
sas rerum abditas audire, uti Theophra-
stus primum à Platone postea ab Aristo-
tele diffusim percepit. MEN. Libenter
faciam, sed superuacuum est me rogare,
nempe de his rebus, aliisq; in quibus am-
bigis, facile tibi respondebo, & omnia
quæ tibi abditæ sunt luce clarius aperiā,
dicito quicquid uelis, oratio enim com-
munis erit, soluere propositiones mihi
minime est difficile, nam in philosopho-
rum studiis disputare didici (uti Carnea-
des nullius philosophiæ ignarus) cū phi-
losophis disputauit, & Socrates cum Par-
menide ualde sanè diseruit. ROT. Cur
tanta saporum diuersitas in quoquo ge-
nere uini reperitur? MEN. quod de sa-
poribus sentiam, aperte dicam. in hoc
quæsito, in aliisq; tibi morē geram, attē
te audias. RO. ita faciā. MEN. Sapo-
rum genera sunt septem, uel octo. ROT.
qui sunt? dulcis, pinguis, acris, amarus, sal-
sus, austerus, & acidus, totidemq; colorū
odorumq; genera esse putantur, & quia
fructus humidi terreique sunt, & sapo-
res generantur quando humidū à terreo
siccō patitur, & saporibus sunt effectus
in

in humido aqueo à natura sicci & ter-
rei, facti, calido operâte cōcoquente ac
cōpingente in ipso humido, & sicut fit o-
dor à sicco, qui nō est sapor, & secūdū di-
uersitatē, quæ in uitibus humidū aque-
um trahentibus reperitur, necnon etiā
in aliis stirpibus, uarii efficiuntur sapo-
res, tam in generibus uini, quam pomo-
rum, qui sane a palato percipiuntur, qui
fiunt ex permistione succi cum humido,
calido adiuuante, & saporès à natura
sunt procreati ad animos nutriendos,
nam neque siccum absque humido, ne-
que humidum absque sicco nutrire pos-
sunt, & hoc manifestum est omnibus phi-
losophis peripateticis & haud probatio-
ne opus est, quoniam alimentum quadā
humorum permistione constat, idque
animalibus oblatum, augmentum, uel
decrementū præstat; animalia enim sim-
plici elemento minime nutriuntur, igitur
sapor ex humido ac sicco, atque ca-
lido conficitur, sapor uero dulcis à cali-
do temperato concoquente, humidum
aqueum tenui terreo mistum fit, nō mul-
tum ipsum consumendo, ac attenuando
quasi ad humidum acreum reducendo,
quod est tenue optimeque terreo sicco
commiscendo, unde dulcia tenuis sunt
sub-

Saporum uti-
litas.

Animalia sim-
plici elemen-
to nō nutriū-
tur.

Sapor dulcis
medium con-
tinet locum.
Manna gene-
ratur sub ca-
nis stellæ tē-
pore.

DE NATURA

substantiæ optimiq̃ue nutrimentū, & om-
nia sub globo lunæ uiuentia alimētis nu-
triuntur, & inter sapores locum obti-
net primarium sicut cor in homine, &
sol in uniuerso æthere inter errātes stel-
las, ita in ambitu saporum, dulcis sapor
mediū continet locum, qui in uuis ma-
turis in melle & manna quæ in oenotria
& in monte Libano, aliisque regioni-
bus sub cane, cum dies noctesque ardēt
generatur, & liquida lucanis tēporibus
ex aere super omnes arbores cadit atq;
super terras lapidesque, subitoque den-
satur, & ante ortum solis colligitur, &
est eiusdem generis cum rore, reliqui ue-
ro sapores suapte non sunt nutrientes,
sed cōdimenti loco admittuntur; sapor
pinguis in iis percipitur, quæ oleosa iu-
dicantur, & sapor acidus in aceto, atque
in iis quæ acuta, acidaque natura exi-
stunt percipitur & sapor acerbus, &
sapor acerbus in piris syluestribus, in
forbis, mespilis, aliisque fructibus an-
te maturitatem deprehenditur; sapor
austerus in quibusdam generibus uini,
sapor falsus, in rebus dignoscitur fal-
sis, ut in aqua maris, in cinere, & sale;
Sapor amarus, in felle, aloë, absinthio-
que, gustu attingitur; Sapor acer, in pi-
pere,

pere, zinzibere, sinapi, aliisque huiusmodi dignosci potest; merito igitur sapor dulcis uniuersis præponitur saporibus, quoniam omnium saporum suauissimus est naturaque ualde familiaris, caloremque humanum paulo superans: unde concoquit, maturat, rarefacit, laxatque; iure Homerus uatum antistes, in odyssæa de uino meminit dulci, quod Vlysses Polyphemo obtulit, quod bibit, admodumque exhilaratus fuit, hoc hercle uinum ad alendum promptum est, & inter euchyma uinum dulce primum obtinet locum. R o. Acute profecto locutus es de saporibus, sed dicas obsecro eorum proprietates, M e n. Libenter, sapor dulcis, amarus, & acutus, sunt in calida substantia; sapor stypticus, siue acer, acetosus, atque ponticus in frigida sunt substantia. R o. Menippe quod tu dicis ex mente philosophorum probari potest, sed non est necessarium, nam opium est ualde amarum, & tamen habet superfluum frigiditatem, igitur non omnia amara sunt in substantia calida, temperamentum enim simplicium rerum, non solum ex saporibus, sed pariter ex effectibus cognosci potest, si tantum temperamentum gustus cognosceret, diceretur

Saporum proprietates.

Non omnia amara sunt calidæ substantiæ.

D E N A T V R A

Opium frigidissimum & amarum.

retur opium esse ualde calidum, quod retentum in ore linguam ulcerat & graue obtinet odorem, & tamen opium est natura frigidissimum quamuis amarum habeat saporem, odoremque grauem, ergo temperatura rerum simplicium, non semper ex saporibus iudicatur sed ex effectibus, at ego tuæ & antiquorum non contradico opinioni. M E N. Benedicissime Rota inquis, & sic est. R o. Sequere Menippe narrationem aliorum saporum. M E N. fiat, sapor insipidus est in substantia aquea tamen non apparet, sicut album oui insipidum. R o. Vellem Menippe abs te audire, quomodo sapor generatur amarus. M E N. mihi placet causam & rationem dare, semper amarum generatur, quando calidum intensum magis humidum ipsum consumit, atque attenuat, propterea amara sunt usta, calida & sicca, nanque terrestria & amaritudo siccitati caliditati que attribuitur, unde ualde salsa pessimi sunt nutrimenti, & sanguinem terrestrem generant, nigramque augent bilem & quantum magis saporis medii amaro appropinquant, tanto minus alunt, quia ex calore comburenti humidum alimentum consumitur, contra uero si dulci appropinquant

quent probe nutriunt, nam uita à calido
conseruatur, & humido bene cōcocto,
quod in dulci inuenitur sapore. Ro.

Nunquid sapor amarus nutriat? M E N.

Parum nutrit sed non ob naturam a ma-
ri sed ob naturam alterius sibi misti. Ro.

Quare pure amarū nō putrescit. M E N.

Quia est crassæ, grauis & siccæ substātiæ
ideo prohibet putrefactionem, ut myr-
rha, & aloe. Ro. Scite loqueris Menip-
pe, sed mihi non inutilis dubitatio oc-
currit, quæ talis est, si dulci sapore nu-
trimur, quare alii saporēs condientes,
ut falsus, & acutus epulis ministrantur
uariis? M E N.

Hæc est ratio, ne natu-
ra uelocius æquo alimentum traheret,
nam dulce admodum alit, atque super-
natat, propterea saporēs isti miscentur.

Ro. Acute problema nostrum à te solu-
tū est, hætenus de saporibus, doctè enim
copiose omnia mihi abdita exposuisti,
sed interea de colorum differētiis, rogo
ut aliquid mihi explices. M E N.

Libēter Rota mi agam. Ro T. Quàm primum.

M E N. Absque mora, arrige aures. Ro.

Attente ausculto. M E N.

Generum ui-
ni differentia sunt in colore positæ, qua-
tenus uinum album, pallidum, fuluum, fla-
uum, rubrum, atque nigrū, appellamus,

sicuti

Dubitatio de
amaris an sē-
per nutrant.
Responsio.

Dubitatio de
odorū gene-
re.

D E N A T V R A

sicuti in sapore dulce, austerū, acre atq;
acidū, & in odore sunt iucundo, sunt gra-
ui, sunt nullo odore, & in substantia aut
sunt crassa, aut tenuia, & in uitibus, aut
est uinum potens, aut debile, & id quod
est ex tenui & aquea substantia urinā ciet
& parum nutrit, uinum autem rubrum &
crassum alimentum præstat, pro ratione
crassamenti præsertim id quod dulce est;
flauum uero & fuluum uinum, mediocri
dulcedine bene alit, ceu antiquum Faler-
num, quod Græci Falerinon uocant, &
id nec in nouitate, nec in nimia uetusta-
te corpori salubre erat, & prima eius æ-
tas incipiebat à decimo anno, media à
quintodecimo, à uigesimo anno capiti
& neruis noxium erat, & duo erant eius
genera austerum cui rufus erat color &
dulce cui color niger, & simili uino stati-
no. Ro. Quia de coloribus ad unguem
sermonem perfecisti; modo dicas si spe-
cies odorum, cum saporū specierum ha-
beant cōuenientiam, & quomodo odo-
res generantur. MEN. quandam simili-
tudinem proportionis habent, & simili-
bus appellantur nominibus ut odor dul-
cis, amarus, pinguis, salsus, acer, austerus,
acerbus, acidus, & sicut sapores amari
non attinguntur gustu, ita putridos odo-
res

Dubitatio de
colorib. uini.

res nemo olfacit, & odores eorum compositionis temperamentū certum ut saporēs nō manifestant, & odores nō sunt uapores, neque exhalationes, ut dicebat Heraclitus, qui ex humido innato & sicco terrestri calore moderate operāti generatur, & sic uinum quod optimum saporem, odoremq; similem habet, optime nutrit, quia odores sequuntur saporēs. Ro. satis est de odoribus dictum; redeamus ad uini genera; Qui nam homines haurire debent uinū dulce? MEN. qui dolore laborāt nullo. Ro. Qui de renibus, liene, atque hepate queruntur, quo nanq; uini genere uti debēt? MEN. Albis, & tenuibus. Ro. T. Cur? MENI. Quia in uenis illorum humor crassus ac frigidus existit. Ro. Quod nam uinum pituitosi bibere debent? MEN. Dulce, flauumq; , quod calefacit bonosq; suc- cos generans; pituosis nempe tempera- tura frigida & humida est, quæ non modi- co indiget calore. Ro. Quod nam ui- num dandum erit biliosis? MEN. Auste- rum, quia eos refrigerari oportet, idque uinum sub æstu atque multis laboribus in regione calida cæli, statu calido, bilio- si commode bibere possunt. Ro. Me- lancholicis quod nam eis cōuenit uinum bibere?

Heracl. error.

Vinū dulce
bibāt qui nul-
lū patiuntur
affectum.

Quibus sit
dandum uinū
album.

Pituidus q̄ ui-
num sit mini-
strandum.

DE NATURA

bibere? MEN. Dulce, flauū, odorumq;, quale est aruifium, lesbium, apianum, & huiusmodi, & secundum temperaturas hominum diuersas, diuersum est eis dādum uinum, quod specie differētiaq; alterum ab altero differat, sicuti uinum ualde uetus pauci existit nutrimenti, & est ex tertio ordine calefacientium, & siccātium, & uim habet medicamenti, quando uero non est admodum uetus, uim obtinet alimenti, & calida & humida est temperatura, & naturæ humanæ maxime est familiare, & ex alimentis nulli præstantia facultatis atq; bonitatis cedit, & uniuersum corporis ambitum calidiorem humidiorēque efficit, celerrimeque nutrit, uiresq; citissime reficit imminutumq; exauget calorem, somnum cōciliat, flatus discutit facultates uētriculi, omniumq; uiscerum, fortiores reddit. RO. nunquid uinum bibēdum sit nouum? MEN. nequaquam. RO. Cur? MEN. Quia uinum nouum hepar obstruit, atque dissenteriam hepaticam ducit humoresq; accendit, uentremq; soluit, flatus generat, quia nōdum defecatum est, neque deferbuerit. RO. Menippe sine fuculo loquor; merito à uiris doctis princeps medicorū uocaris, nā ea quæ dicis ratione constant,

Vinum celerime nutrit.

Dubitatio de uino nouo.

Solutio.

stant, propterea te consulo, ceu Apollinem, cum mea temperatura termini me lateat, dicas obsecro, quod nam mihi bibendum sit uinum. MENIP. Quod in substantia sit tenue, & colore flauū, nam uinum uinosum tibi bibere non licet, quia caput tentat, & mentem labefacit, nervos implet, fluxiones concitat, facultates uniuersas corporis dissoluit. unde merito Gale. medicorū dux inquit, uinum uinū frigidus causat morbos; ex hoc quā plurimi homines apoplexia uel comitiali morbo correpti sunt, aut noxā motus sensus subierunt, quia ex ebrietate refrigerati sunt, nam uinum nō semper calefacit, sicut oleum non semper flāmam accendit, licet sit aptissimum ignis alimentum, immo si inebriatæ flammæ olei magnam quātitatem infundas, eam prorsus suffocabis, & omnino extingues, haud secus uinum operatur, quando plus bibitur, quā uinci possit tantum procul est, ut animal calfaciat, ut quoque uitia admodū frigida generet; nempe apoplexia, epilepsia, paraplegia, cari, comata, neruorū resolutio, cōuulsio, tetanus, immoderatam uini potionem comitantur, sed ex accidente, ut hos effectus uinum intemperate sumptū procreat, ubi

E uero

Men. Rot. admonet quo uino uti debeat.

Galenus dux medicorum.

Vinum non semper calfacit.

Morbi qui ex uitio immoderate sūpro oriuntur.

D E N A T V R A

uero temperatum ingeritur, innatum auget calorem, quia citissimum in sanguinem mutatur & alimentum nobis ualde est familiare. Ro. Per Iouem Menippe satis satisq; tibi deuinctus sum, quia uirtutes & uitia uini omnis generis mihi aperte explicas, & hoc tuum studium multifaciendum est, quoniam uera atque utilia doces; philosophia certe te uirum grauem facit, & non ridiculum, maximaq; autoritate dignum, qui cum philosophis & medicis, in aulis principum, atque in studiis publicis frequentius disputas, palmamq; reportas; ceu ab olimpica uiatoria; Igitur Menippe amicissime prompte enarra, & ne te pigeat meis dubitationibus respondere. MEN. Interroga, paratus sum. Ro. Cur germani omnium bibacissimi, qui compositiones atque conuiuia, garritu, clamore, cantu, atque saltatione celebrant, non ita facile in eos incurrunt effectus? licet frequenter inebrientur. MEN. Ob id sane est, quia corpora robustiora habent, & magnae potioni uini assueti sunt, propterea paruum sentiunt laesionem, ex longo enim tempore consuetamina minus alterare solent, ut inquit Hippocrates in suis sententiis. Ro. Hercle nil discutiendum, soluendumq; philosophis atq;

Problema.
Cur Germani
bibacissimi
omnium apo-
plexiam non
incurrunt.

Hippocrates
in Aphor.

atq; medicis relinquis; oēs enim propositiones non aliter soluis quàm Aristoteles philosophorum magister. MEN. Facundissimè & lepidissimè Rota me tuis ad cælum laudibus tollis. Ro. Sine colore loquor, adulari nescio, adulatio prorsus uiris bonis non congruit, neque amicis precipuè; adulator quidem Chamæleonti similis est, tuam sane doctrinam admirantur philosophi atque medici, homines enim ab inferis ad superos reuocas, iure omnes ubiq; dicunt te esse insignem omni honore, atque æterna laude, propterea meis musis celebrare tuum nomen laudesq; non cessabo. MEN. Gaudio à te uate laudato cōmendari, scias semper ab adolescentia usq; ad hanc ætatem me philosophatum esse, Pisis atque Bononiæ & Nyphi decem annos audiuisse unam cum Lucio Copisio, & Simone Portio, qui Nypho peripatetico (ut Cleantes Zenoni) succedit. Ro. Merito clarus euasisti philosophus, merito principes philosophi te cōmendant, qui pauci sunt hoc tempore, & non uulgaris fama, quæ medicos sciolos, atq; garrulos, lōgis ornatis togis, atque annulatis manibus incedentes, una cū chirotecis, unguenta odorifera, redolētibus, in triuiis,

E 2 offici-

Adulatio nō
deceret ami-
cos nec ui-
ros probos,
quia Chamæ
leonti similis
adulator est.

DE NATURA

officinisq; cupediariorum satis cōmen-
dat, nec non apud nostrates matronas
atque patritios nullius scientiæ studio-
sos, qui & ut suam faciant perpetuo futu-
ram memoriam, qua ipsi gaudeant; dum
nō digna a suo cerebro aliqua ædere pos-
sint in lucem, statuas sibi æneas præparāt
conspiciendas, timentes ne pereat eorū
memoria cū sonitu; me Hercle tales me-
dicos semper odio habui, qui se iactant,
atque dicunt se nullo præmio compensa-
ri posse & pro Apolline coli uolunt, sicuti
Menocrates syracusanus medicus, qui
Iupiter uocari uoluit, cum scriberet ad
Agefilaum regem Spartæ, sed ego stulti-
tiam talium subrideo medicorum, intra
quorum manus nō pauci ex ægrotis ex-
pirāt, & hos imperitum uulgus in plateis
commendat; qui nunquam philosopha-
ti sunt, & garrulitate fabulisque loqua-
cissimis tonsores in tonstrinis decipiunt
atque seplasiarios; Iure tu Menippe in-
ter medicos & philosophos principatū
obtines, quia medicinæ arti, uti Gale-
nus, & philosophiæ ueluti Aristoteles
inuigilasti, & nemo tuæ contradicit sen-
tentiæ, quamuis sit sophista, ut Protago-
ras, qui uniuersam gratiam annos plus
quàm quadraginta fefellit. MENI. Sa-
pienter

Menocrates
medicus Sy-
racusanus.

Protagoras
sophista.

pienter mi Rota agis; nam medicos ignaros reprobas, & eruditos colis: sciētiarum enim cultor maximus es, & hoc a te audiuisse plurimi facio, & quod facit ignobile vulgus ferendum esse, & nō laudandum censeo. Ro. Semper ueritas dicenda est. MEN. Nunquam mētitus es, iccirco tibi maxime credo, tuus semper sermo homines modestiores reddit, me præsertim; philosophiā enim moralem calles, uti magnus Pythagoras. Ro. O utinam ita esset. MEN. Ita est, nulli quidem erudito uiro, tua prudens & moralis oratio displicet. Ro. Sat est, longa fuit nostra digressio, ad reliqua ueniamus & summatim respōdeas quod mihi dicendum restat. MEN. Tibi respondere nō me piget. Ro. Nunquid podagra atque arthritide laboranti uinum dare expediat? MENIP. Nullo pacto; imo oportet agrotātem prorsus illud dimittere usque quo pristinam recuperet uoletudinem; uinum quidem fluxionē excitat, neruorumq; substantiam offendit, & morbum auget, propterea non cōuenit: Calore enim suaq; potentia humores ad articulos trahit, tamen ob uirium imbecillitatem modetate dari poterit, ut corporis constitutio in habitum meliorem

Pythagoras
philosophus
mora.

Podagra laboranti non
esse dandum
uinum.

E 3 redu-

D E N A T V R A

reducatur, & uinum sit uetus medium, suauiter olens, quod celerrime uniuersum nutriat corpus uiresque procreet. RO. Id certe quod inquis, à medicis doctissimis Bononiensibus ac Patauinis disputantibus Venetiis in aula ducis, alias audiui, qui tunc pedum dolore laborabat, qui neruis laborem cum aduisione ferebat. MENIP. Id quod dico ratione constat. RO. Haud dubium est, sed interdum dicas, nunquid pueris, & mulieribus, atque adultis, utile sit uinum? MENIP. Nec pueris, nec adultis, nec mulieribus uinum expedire dicimus; auctoritate Aristotelis: uinum enim sua caliditate, atque uaporatione primū destruit sensorium, omniaque membra molli humidumque innatum in radicibus omnium membrorum consumit, pueris quidem uinum propinare est adiciere ignē igni, quia pueri calidi & humidi sunt temperatura; propterea Plato præcepit, ne pueri uinum gustarēt, usque ad decimum octauum annum, adultis nisi modice sumptū, uinum utile est, liberalius uero bibitum præcipites ad iram libidinemque facit, partem rationalem animi turbidam hebetemque reddit, mulieribus hac ratione dandum non esse arbitror (ni fallor) ne in Venerem

Vinum nec
pueris, nec
mulieribus,
nec adultis
conuenire.

Plat. lib. de legibus.

nerem turpem prone fiāt, & stuprum aut
adulterium comitant, merito ex oratio-
ne Marci Catonis mulieribus romanis
uinum fuit interdictum, nam ubi mulie-
res uino calēt, facile ad inconcessam uo-
luptatem labuntur, & apud priscos roma-
nos non minori pœna mulieres afficie-
bantur, si fuissent depræhensæ uinum bi-
bisse, quàm si uel probrum uel adulteriũ
commisissent, pœna sanè capitalis erat;
Egnatius Metentinus coniugem baculo
interemit, quia uinum è dolio bibisse de-
prehendit, & ipse necis uxoris à Romu-
lo fuit absolutus, & matrona quædã Ro-
mana coacta fuit à suis inedia mori, quia
loculos in quibus erant clauēs cellæ ui-
nariæ aperuisset, ob id Romæ, & in uni-
uerso latio, temeto mulieres abstine-
bant, nam Romulus primus Romanorũ
rex, uinum mulieribus interdixit. Ro r.
Sapienter Romani legem sanxerũt ut fœ-
minæ à uino abstinerent, ut ebrietatem,
libidinem omnino uetarēt, merito qui-
dem Salomon in suis adagiis dixit, ubi re-
gnat ebrietas ibi nullum est secretũ, sed
Menippe dicas apertè ut soles, nunquid
rectores urbium ductoresq; exercituum
uinum hos deceat liberalius bibere, an
ne? MEN. Dico uinum bibendum esse

Oratio Mar.
Catonis.

Egnatius Me-
ten. quia ui-
num bibit.

E 4 sed

sed non eo modo, quo Persæ, Armenii, Scythæ, Thracesq; bellicosi aliq; populi bibaces utuntur, qui uestes uino profundunt, repente in ebrietatem currentes, at moderate bibendum est, quia ciuitatum gubernatores militiæq; duces, deliberaturi de rebus agendis temperatissimi esse debent, ut Massinissa Numidarum rex, qui centum uixit annos, & ut Cyrus senior, magnusq; Pompeius qui temperantiæ exempla posteris reliquerunt, sapienter à Carthaginensibus antiquis lex condita est, ut nunquam in castris quicquam merum gustaret, sed aqua, nec seruis in ciuitatibus uini usus esset tribendus nec magistratibus, uniuerso tempore quo magistratu funguntur officio, ne iudicium obliuiscantur & ne causas filiorum & pauperum putent. Ro. Probe loqueris Menippe, legum lator non aliter respondere poterat, sed quia paulo ante dixisti mulieribus uinum esse interdictum, nunquid hac nostra ætate qua mulieres libere bibunt, liceat omnibus utero gerentibus uinum bibere nec ne? MENIP. Vtile sane est merum grauidis mulieribus in foetura cibos absurdos appetentibus, detur, illis, causa liberorum generationis. Ro. Dic Menippe, quo nã uino

Massinissa
Numidarum
rex.

Cyrus rex
Persarum.
Mag. Pompe.
uir temperatissimus.
Lex Cathag.

Vinum grauidis mulieribus utile.

uino laborantes dolore uētriculi uti debent, ægreq; cibos concoquentes? MENIP. Vino sub rubro, gratia ualetudinis utantur, quod eis satis conuenit. ROT. Dicas mihi Menippe, quàm noster tempore in mensis principum, aliorumq; diuitum seruatur, bibere uinum à niue uel salnitro refrigeratū est ne salubre? MENIP. Minime, quia uinum admodum frigidum, multorum affectuum causa erit, quoniam cerebro pectori, cordi, hepati, pulmōni, intestinis, atque uesicæ nocet, & generat cōuulsionē, paralyfim, asthma, lotii retentionem, arenulas, lapides, obstructions, hydrofesim, aliosq; innumeros effectus, & tu amicissime Rota à uino ualde frigido abstineas, si longā tuam uitam fore desideras eamq; tueri, hoc ex corde loquor, hoc tibi amicitia cōsulit, Chorus enim musarum te lōgæuum esse cupit. ROT. Menippe amicorum optime, meæ uitæ salutisq; amator, atq; diligentissimus consultor, gratias quàm maximas tibi ago: ea enim mihi consulis, quæ uitæ profunt & ualde bona sunt, & Apollo non mihi sapientius consuleret, merito mihi semper carus fuisti, à musis enim nunquam fuisti alienus, propterea uates omnes te maxima complectuntur bene-

Laborantes
dolore uen-
triculi.

Vinum à ni-
ue, & salni-
tro refrigera-
tum.

DE NATURA

Vinum uetus
feb. cōcitāt.

Dubitatio an
uinum sit dā
do laboranti
podagra.

Solutio.

beneuolentia, quorum poemata ualde
te oblectant, ut Homeri carmina Aristo
telem, atque Platonem. MEN. Mi Rota
abstine quoque ab immoderatori uini
ueteris potu, quod liberalius epotum fe
brem cōcitare solet. RO. Ita faciam ut
consulis, sed mihi in re medica non inuti
lis occurrit dubitatio. MENI. Profer
dubitationem. RO. Nunquid laboran
ti podagra, ex fluxione pituitosa uinū in
morbi principio sit dandum? aut tempo
re intermissionis? MEN. Vinum detur
paulo interuallo temporis, & sit tenue,
fuluum, uetusq; , quando uero fluxio ex
sanguine uel bilis plenitudine esset, in ac
cessione, uinum omnino auferendū est,
quia humores calore & potentia sua ad
articulos traheret, tempore autē inter
missionis probe dilutum tutò dari pote
rit, & sit uinum colore rubrū liquore te
nue, aut mediocre. RO. Sed dicas mihi,
ante doloris articulorum intermissio
nem, quænam potio ægrotanti tuto ad
ministranti dari poterit? MEN. Deco
ctum cinnamomi ex hydromelle in hye
me, in æstate potio simplex æque cū sac
charo, quia eo tēpore, uis morbi uiget.
RO. Prudenter me instruis & medicorū
auxilio post hac non indigebo, quia me
fani-

sanitatem tueri ita aperte doces, ut Galenus Romæ & Pergami medicinā suos docebat familiares, cui genus humanum nimium nimiumque debet cuius plurima monumenta ingenii doctissimi extant & absque sua uera doctrina, nemo arte medica esset celeberrimus. MENI.

Ita est profecto si Galenus nō fuisset ego minime essem medicus, neque alii medici essent doctissimi cuius doctrina ut Aristotelis philosophia, gymnasia totius orbis terrarum illustrat & nulla ars generi humano utilior medica est, & quicūq; rei medicæ studiosi sunt, indies ex libris Galeni dogmata uera atque methodica rectè curandi morbos percipiunt. Ro.

Ita est, sed ad rē nostrā redeamus; quod nam uinum dandum est Amphilao homini diuiti cupienti prole gignere? MEN.

quod petis neque utique silentio prateribo, tibi que morē geram; Amphilocus tuus familiaris homo ditissimus, alique uiri gignere proles desiderantes uinū nō potent album sed rubrum, tamen moderate, ne in temulentiam incurrant; temulenti enim in re Venerea imbelles sunt, quorum genitura aquosa est, & nō prolifica; ut semen Alexandri magni, qui nullos genuit liberos; & cibis utantur optimi

Laus Galeni

Quale uinū sit bibendum a uolēte prolem generare.

Temulēti imbelles in re uenerea.

DE NATURA

Modus gignē
di Mas. P. fœ.

Arist. de ge-
neratiōe ani-
malium.

Epicurus ua-
tes Marfus
præcep. Ro-
tæ.

Iuuenes La-
cedæmonii se-
nibus assur-
gebant.

mi alimēti, & desinētibus mēsis mulie-
res, uerno tēpore facta prius concoctio-
ne, & excremētis tā siccis, quā humidis
expulsis, blanda cōmuniq; uoluptate cō-
cumbant, & in agro naturæ, semen semi-
nēt genitale, & si forte mares procreare
uoluerint, sinistrum alligent testē, quan-
tū sufferre poterunt. ut Hippocrates me-
dicorum antistes docet, & sic filios, deo
uolente, procreabūt motu solis in æthe-
re existente sidereo. Ro. Per louē Me-
nippe argute loqueris, nam Venus in ui-
no est uti ignis in igne, & perfecta ani-
malia non sine semine producuntur, quæ
habent motus incrementi & decremen-
ti per alimenti conuersionem in substan-
tia rei animatæ. MENI. Sic est, philoso-
phia Aristotelis harum rerum peritissi-
mum te fecit. Ro. Hæc adolescens ab
Epicuro uate præceptore meo audiui,
cuius doctrinam à teneris annis sum asse-
cutus, cui gratulari, honoremq; exhibe-
re nūquā cessabo ut iuuenes Lacedæmo-
nii, qui senibus longæuis assurgebant, ho-
nos enim maximus senectuti Lacedæmo-
ne habebatur. MEN. Iure Epicurus se-
nior in sua grauescenti ætate potest glo-
riari, se sortitum te uirū probum atque
memorē eius doctrinæ, & de ipso ita be-
ne

ne merentē ut de bonis musis, sinceræq;
 fidei amicum. Ro. Menippe sic agen-
 dum est. MEN. Vera dicis, eademq; per-
 ficis, quæ uirum bonum, atque sapiētem
 decet, bone quidem musæ te docuerunt,
 quia grandæuus Epicurus ex animo nun-
 quam discedit tuo, qui beneuolentiam
 tui disertissimi uiri in ipsū expertus est,
 per Iouem penè sum absolutus. ROT.
 Menippe mi doctrina beneficio pensari
 nullo potest. MEN. Probè inquis. Ro. Hesiodus.
 Hesiodus iubet pari mensura reddere be-
 neficium quod ab alio acceperis, uel cu-
 mulatiore si possis quantum tādē præ-
 ceptoribus impendendum est, quorum
 beneficiis par nulla est gratia. MENIP.
 Ita est. Ro. Mitte quæso hunc sermo-
 nem, ad problemata redeamus nostra. Problema
 MEN. Rectè admones. Ro. Cur uinū cur uinum si
 est naturæ atræ bilis simile? MENIP. miletur atræ
 Quia atræ bilis immista existens, multifa- bili.
 riam hominum ingenia moresq; mutat, Arist.
 nam duæ naturæ scilicet calidum & frigi-
 dū maximā uim habent in temperaturis,
 Calidum enim & frigidum, semper exce-
 dētia, timores, desideria, aliasq; innume-
 ras passiones generant, ut ait princeps
 philosophorum Aristoteles, ita uinū im-
 modicè sumptū passiones miras inducit
 iuxta

DE NATURA

Poetarū sententia de uenere & Baccho.

Melācho ici proni ad uenerem.

iuxta diuersas hominū dispositiones; & melancholiæ cōparatur, ex ipso effectu, atq; flatu, qui in utrisq; apparet, oēs quidē qui præditi sunt eo habitu, ut plurimū flatibus abūdāt, illisq; afficiūtur morbis quos flatus ciere solet, uinum quidem nigrum calidius atq; corpulentius quā album est, in Veneris cupiditatē accendit, unde non inepte poetæ dixerūt Venerem Baccho iunctam esse, melancholici quidem magna ex parte libidine concitantur, concubitus enim flatus copia impellit, & quòd uinum flatum gignat, aperte uidetur ex eius spuma quā affert, præsertim quando est nouum, propterea uinum, & atra bilis similes affectiones inducunt, à flatu quoque pāssiones oriuntur, quas medici hypochondriacas aut myrachias uocant, & per atram bilem non intelligo fecem illam crassā & nigram succorum, quæ ex cibis quotidie assumptus redundat, & affectus melācholicos procreat, ut febrem quartanam, splenis duritiē, aliosq; morbos, sed hæc mores diuersos minime generat, sed ea quæ naturalis est, & uim suam in constitutione obtinet, & quādo super excedit quantitate, & caliditate, homines reddit furentes, ut ob tenuitatem aut crassitiē suam

suam quam diuerse recipit à calore nostro, passionem parit diuersas, ita similitudine uinū uarios inducit mores, atq; ægritudines, secundum hominum diuersas temperaturas, uinum nempe bibitū quosdam pios facit, quosdam iracūdos, interdum mansuetos, interdum misericordes, & lacrymantes, unde Homerus inquit Me uictū Baccho lacrymas effundere dicunt. & non absque ratione hoc dixit, nam fumi ex uentriculo ad caput ascendunt, & sui caliditate, fluidas faciunt humiditates, quas inueniunt, & ad oculos mittunt, & in oculis lacrymātur aliquando facit homines audaces, amentes, stupidos, carentes sensu atq; motu, & subita mutatione atræ bilis facta ex calido ad frigidum, plurimi sibi mortē cōsciuerunt, ut multis uinolentis accidit, ex quibus melācholicis aliquo recensebo, ne colloquium nostrum admodum sit prolixum. R o t. Quam mihi grātū erit, si hoc feceris, M e n. In hac re tibi satisfaciā. R o t. Obsecro. M e n. Lucius Syllanus gener Claudii principis, erept sibi Octauia, Neronique data, præ magno dolore gladio suo incubuit, Caius Marius iunior Pōtio Telexino se iugulandum ense præbuit, cum à Lucio Syl
la

Homerus.

Melācholici
plurimi sibi
Mortem con
sciuerunt.

D E N A T V R A

la obses esset, cui spes nulla salutis erat, Lucretius uates Romanus anno ætatis quadragesimo tertio Cn. Pōpeio magno, Marco Licinio crasso cōsulibus poculo amatorio accepto in furorem uersus propria seipsum manu confodit, Publius crassus ne in manus hostiū ueniret, seipsum interfecit, Oppia uestalis stupri accusata, & comperta, sibi mortem intulit, Annibal Amilcaris filius dux maximus Carthaginensium, post multas uictorias contra Romanos, uictisq; ducibus, postremo à Scipione iuniore deuictus, & ad Antiochum fugatus, deinde ad Prusiam Bythinix regē cōfugit, de cuius fide dubitans, uenenum hausit, quod in suo gerebat annulo, uidebat enim Flamminium legatum à Romanis missum, & se ipsum à militibus circumseptum, Annibal dux in tertio bello Punico à Scipione Aemilio uictus, in medias urbis flammæ, se se cū filiis suis proiecit, Aristarchus grammaticus genere Alexandrinus cum hydrope laboraret se ipsum interfecit. Camillus quernus archipoeta patria Monopolitanus ob inopiam atque longam ægritudinem in domo meritoria se cultro interfecit, Cleomenes dux Lacedæmoniorum mortem uoluntariam appetiit

petiit, Demosthenes orator clarissimus
uenenum ebibit, Empedocles philoso-
phus & poeta Siculus Agrigentinus se se
in æthnæ uoraginem coniecit, gratia ani-
mæ immortalitatis, quam affectabat, Era-
thostenes philosophus cum morbo tor-
queretur nullum inueniens remedium,
inedia se peremit; Menippus philoso-
phus Cynicus suis amissis diuitiis se la-
queo suffocauit, Mithridates iunior cū
ueneno mori non potuisset auxilio Gal-
li militis seipsum necauit, Cleanthes phi-
losophus animarum immortalitate co-
gnita, uitam sponte reliquit, Decabulus
rex se se manu interemit sua, Anaxago-
ras philosophus uenenū hausit, Arinius
rex se in fluuium demisset, Dioxippus se
gladio interemit, Ajax mortem sibi intu-
lit, Iuba rex Mauritanix à Cæsare uictus
mortem sibi cōsiuit, Labienus poeta pu-
blico decreto uidens suos comburi li-
bros, sibi mortem attulit, Gordonius au-
dita morte filii uitam laqueo finiuit, A-
riadne in rogam mariti sui mortui apud
Thebas, se ipsam coniecit Hyllinome
mortuo Gallaritio uiro suo, gladio incu-
buit, Hercules doloris impatientia se ip-
sum combussit, Hemon iuuenis Theba-
nus præ amore Antigones puellæ formo-
sissimæ

F

sissimæ

DE NATURA

fiffimæ mortuæ, lacrymis ardentiq; ge-
 mitu apud tumulum fe neci dedit, Ariad-
 na quædã matrona patria Caietana, clau-
 fo cubiculo, laqueo fe fufpendit, Anto-
 nius quadra aurifex Aretinus fe in cifter-
 nam deiecit, Antonius Gaglianus merca-
 tor Florentinus ex feneftra fuarũ ædium
 infelicitè fe præcipitẽ dedit, Philippus
 Strocia patritius Florẽtinus dum in car-
 cere, durisq; uinculis iuffu Caroli quinti
 Imperatoris in urbe Florẽtia teneretur,
 ob impatientiam (ut aiunt) feipfum ne-
 cauit, & quidam iuuenis Siculus Mefanen-
 fis, iuris ciuilis profeffor feipfum iugula-
 uit; li oēs innumeriq; alii qui fibi mortẽ
 confuerunt caufa fuit, mutatio atræ bi-
 lis ex calido in frigidum, & hoc haud la-
 tet philofophia ftudiofos rerumq; cau-
 fas scrutantes, & haud fecus mors uiolen-
 ta contingit quorum calor innatus refri-
 geratus eft, uel ex fupèrfluo calore, uel
 humido redundãte, & cum odio feipfos
 haberent, uitam cum morte commuta-
 runt, uel morbi prorfus eos perdiderũt.
 Valentinus Imperator in Sarmatas pro-
 fectus apoplexia mortuus eft, Paulus fe-
 cundus, Pontifex maximus poft cœnam
 cum loqueretur cũ Architecto fuo, apo-
 pleticus repẽte obiit, Thoraxenus atque
 Polypha-

Nex contin-
 git uiolen-
 tis.

Polyphagus nempe erat, Lucius Annius uerus dum iter faceret, Marco Antonio accitus, hoc itidem periit morbo, Elpenor uinolentus scalarum lapsu exanimatus est, Cambyses ex ebrietate, in furorē motus filium confodit iaculo, & ex immodica portione uini mors contingit, quia uini caliditas calorem extinxit innatum ut modicus ignis à multo igne ac sole extinguatur, non secus naturalis calor extinguatur & humidum natura infitum, ob caliditatem uini inarescit, extinctio enim caloris, per exiccationem humidi est causa mortis, quia uita in calido & humido fundantur, & mors uelocissima fit, corde patienti, deinde affecto cerebro. Ro. Haftenus exempla & rationes satis copiose adduxisti, tam ex parte atræ bilis quàm ex uini portione immoderata, & cum nō minus medicina polleas quàm philosophia, medendi methodum me doceas obsecro, in quibus nam febribus dādum sit uinum, & in quibus febriū temporibus. MEN. Libenter; quando febris mediocris opilat & uires inualidæ sunt tunc uino utendum est, sed in intermissione, & si forte febris sit ardentissima, signis concutionis plane apparentibus, uinum dare non cōuenit, sed aquam

In quibus sit
febribus dan-
dum nini.

F 2 frigi-

DE NATURA

frigidam, & ea in ardente febre commode bibatur, præcipue si bona corporis sit habitudine æger, & cœli status calidus sit, atque siccus. Ror. acutè respondisti, sed mihi dicas, nunquid hæcticis cōsumptisq; atque melācholicis uinum sit dandum? MEN. Dādum est ratione humiditatis insitæ, quam habuit, quod non solum per eam cōcoquendo alterat, sed etiam concoctum diu retinet & munus quippe medici est, non solum ægritudines præternaturales remouere, uerū etiā substantiam innatā humani corporis fouere, recreareq; propterea illi errāt medici, qui dicūt uinum tantūmodo, humectare calefacere & exiccare, dico quod uinum per modum alimenti calefacit, & humectat, & per modum medicamēti calefacit & exiccat. Ror. Quia omnes propositiones soluis Menippe te rogo, ut istud soluas problema, cur uinum dulce & mulsum minus inebriat, quā aliud genus uini? MEN. Quia est lenius, & sua dulcedine & humiditate aerea meatus obstruit per quos fumi ad primum sensoriū ascendere solent, ob id ea quæ sunt circa caput à fumis illius minime calefiunt, quia uapores per uias clausas ad cerebrum non ascendūt, & sic ebrietas non fit

Officiū medici est affectus remouere & substantiam innatā fouere.

cur uinū dulce & mulsum minus inebriat, quā aliud uinum.

fit; sed scias Rota lepidissime, uinum dulce atque odoriferum capitis dolorem afferre & non temulentiam, ob suam temperaturã calidam & humidã, & ex omnibus aromaticis capitis dolor fit, quoniã odor in substantia calidæ tēperaturæ tunc datur, sicuti odor sandalorum, rosarum, ambræ, ligni aloes, musci, & zibeti, uel zapedionis, & his similibus, & omnia quæ sunt satis calfacientia, sunt causa grauitatis capitis calido petente superiora, natura sui. Ro. Quam doctè dubitationes Menippe enodas, & mihi dubitanti satisfacis, iccirco non cessabo in re medica id à te petere, quod mihi apertum nō est, & haud secus in philosophia. MENI. Dic, tuis quidem dubitationibus respondebo. Ro. Cur quāplurimi homines uinolenti exanimati sunt? MEN. Quia uini copia natiuam facultatem caliditate sua suffocat, præsertim iis contingit, qui innatum calorem exiguum imbecillemq; habent, & illi qui caliditatem insitam ualidam possident, satis remittuntur, spatioq; temporis cōcoquunt, quēadmodum flāma ignis maxima, olei maiorem infusionem suffert. Ro. Si uinū

Quo ex reb.
aromaticis
fit dolor capi-
tis.

Multi homi-
nes ex uini
copia perie-
runt.

Temulenti in
rigorē in ple-
urit. aliosque
effectus incur-
runt:

F 3 inci-

D E N A T V R A

incidunt affectus? qui ex neruorum primi-
miq; sensorii læsione proueniunt, sicuti
est apoplexia, conuulsio, paralyfis, unde

Hippocratis
sententia.

Hippocrates inquit, si ebrius quispiam
repente obmutuerit, cōuulsus moritur.

Proble.

MEN. Istud problema difficile est, & nō
facile solui potest, & pro solutione pro-
blematis, hæc in uino sunt consideranda,
substantia, uirtus, quantitas, qualitas, o-
dor, sapor, tempus, ac ætas, ut uinum no-
uum aut mediū aut uetus, haud secus ar-

Quæ in uino
considerāda.

tificium, quo paratur, & ex parte biben-
tis uariatur, quoniam qui uinum bibit,
aut est sanguineus, aut biliosus, uel pitui-
tosus, uel melancholicus, aut est iuuenis
uel senex aut alterius ætatis, aut in regio-
ne habitat calida, uel in frigida, uel intē-
perata, uel cerebrum habet forte, atque
hepar aut non, ista enim duo membra no-
cumentum magnum ex uino recipiunt,
amplius qui in uinum sumit, aut est ieiun-
nus, uel famelicus, aut cibus repletus, &
secundum hos modos uinum cōtrarios
mirosq; effectus generat, propterea pri-
sci medici uinum Theriacæ magnæ com-
pararūt, quia corpora frigida intus cal fa-
cit, & calida foris refrigerat, & sicca hu-
mectat, & humida exiccat; quāuis uinū se-
cundū se potētia calidū sit, quæ in actum
educi-

educitur, & quando moderate bibitur, corpus nutritur & quando immoderate sumitur præsertim si uinosum fuerit, & facultas regitiua non possit caliditatem in potētia habentem in corpus etiā reducere, ut corpus secūdum essentiam calfacit, uinum quidem haud agit in corpus, nisi prius agat in ipsum, & sic uinum actu frigidum & humidum potum ob immodicam quātitatem extinctionem innati caloris facit, qui minime id ualet cōcoquere; lccirco rigorem & frigus procreat, quāuis sit calidū potentia & multifariā potest pleuritidem efficere, tamper uiam ebullitionis mouentis humores, quos ebullire facit, quā per quantitatē nō paruam, uinum natura neruos replet, quia calidum est, & subintrat, præcipue cum substantiā non habuerit crassam & ita uinum immoderate sumptum innatum calidum infrigidat, atque extinguit, unde oritur rigor & frigus, aut tremor. ROT. optimè dubitationem solnisti, sed hoc aliud mihi aperias problema, cur ualde temulenti nimis insaniunt quam parum uinolenti. MEN. ratio est hæc illi enim qui uinolentia magna affecti sunt tanquam epileptici & iacent ut cadauera in solo, parū autem ebrii con-

Problema
Cur ualde temulenti nimis insaniunt, quam parum ebrii.

DE NATURA

uitiari possunt atque insanire, ut patet, quia à uino multum læsi non sunt, ut ualde temulenti, propter immodicum uini potum, non possunt rectum ab inrecto, atque bonum à malo discernere, neque ad appetitum & ad intelligentiam moueri; nam omnes animi facultates in uaporibus & fumis uini submersos habent, & qui parum sunt uinolenti, ob neruorum dissolutionem per quos uirtus animalis tanquam per instrumenta operatur, non recte iudicant, sed peccant. Ro. Quia facile est tibi problemata soluere dicquæso rationem cur si quispiam prius uinum austerum, deinde dulce hauserit nō inebriatur? MENI. Quia uinum dulce poros obstruit, per quos uini uapores austeri ad primum sensorium ascendere poterant, & nō permittit fumos calidos uini austeri ascendere, & sic ebrietatem prohibet, quæ nullo pacto fieri potest nisi ea quæ circa Venerem superiorē prius sint calefacta, & tale uinum ualde calidū est, licet saporem habeat austerum coloremq; fuluum, aut nigrum obtineat, & ebrietas morbus est calidus, uinum certe plus nimio haustum humectat & calfacit, & febres auget, quibus uinum quodcunq; aquosum idoneum est. Ro. Certe

Problema.

Cur si quispiam uinum austerū post bibat quā dulce nō inebriatur.

Ebrietas est effectus calidus.

tè Menippe philosophiæ filius es, quia ne-
mo tam facile problemata aperit quàm
tu, qui uera dicis. MENI. Define Rota
doctissime laudare tuum Menippū, quā-
uis mihi non iniucundum sit à te laudari
laudato uate. RO. Tua doctrina apud
omnes homines tã alte quàm infime for-
tunæ te commendat, propterea tuis sis
laudibus contentus, & sapientissimus
quisq; tuum nomen ad astra fert. MEN.
Hactenus de laudibus ad tua redeamus
problemata. RO. Cur uinum oriente
canicula in cœlis fluctuat atque muta-
tur? & maria feruent, & febres generan-
tur? MEN. Oriente minori cum leone,
Ingentes nascuntur calores, quia Sol eo
tempore caniculam ascendens radios ac-
cendit suos, ita sic calorem auget, & ægri-
tudines quamplurimæ fiunt & uinum de-
prauatur, & maria feruent, quia solis ca-
lores ingentissimi sunt, qui nobis tunc
propinquus est, & terram calfacit, pro-
fusq; exurit, nam canicula est in medio
cœli centro, & est omnium stellarum uio-
lentissima, & nō illepidè Manilius inquit,
Subsequitur rapido contenta canicula
cursu. Qua nullum terris uiolētius adue-
nit astrum. Nec grauius cedit non hor-
rens frigore surgit, hæc certe sita est in-
fra

Problema.

Cur uinū o-
riente canicu-
la depraua-
tur, febres ge-
nerantur ar-
dentes.

fra hyemalem tropicum & arcticum subterraneum, qui australis dicitur, ea quidem stella æstus excitat, segetes urit. Calor enim solis eo tempore satis duplicatur, & ita langore corpora nostra afficiuntur & calore solis praua fiunt uina, in aliquibus regionibus, & hoc sidus sentiunt maria terræ, atque feræ, quia magnam causam æstus obtinet. R O. Astronomus clarissimus es Menipe quia de stellis aperte loqueris. M E N. Restant aliqua tibi dicenda problemata. R O. Restant. M E N I. Dicas iam præterit hora. R O. Cur ualde temulentis non accidit somnus, cum uinum calidum & humidum sit natura, & suos mittat uapores ad præcipuam partem, quæ capitis anteriorem inter duo supercilia locum obtinet, in quo quidem loco somnus et uigilia oriri solent, somnus quidem remissione spiritus sensitiui fit. M E N I P. Problema difficile proponis & pro ipsius declaratione scias, somnum esse passionem animi & corporis cōfectam partim calido refrigerato quod in corde est ex cibis, atque uariis portionibus, partim halitu quodam ab eo humido quod in thorace est primum sensorium petente atque occupante, interdum ex laboribus

Problema
cur ualde temulentis non accidit somnus.

Somnus est
animi & corporis passio.

ribus oritur somnus animalia enim mouentur & affatim laborant, calor enim eorum naturalis spargitur, & quantitas diminuitur ac refrigeratur, ex hoc reuertitur ad locum sui principii, ut ab impedimentis seruetur, propterea causatur somnus post labores, omne enim quod uigilat necessum est dormire & ut somnus oriatur, impossibile est semper agere, & humiditate quadam calida digestionem non difficilem recipiente opus est quia ex priuatione humiditatis uel ex pauca quantitate ipsius, uel ex indigestione nullo pacto fieri potest somnus, & ualde ebrii dormire nequeant, quia calidum eorum debile a calido fortiori extinguitur propterea non in somnum, sed in carum, seu in stuporem incidunt. R o.

Acute problema aperuisti, sed hoc aliud problema, te rogo ut soluas. MEN. Libentissime Rota. R o. Cur uinum reddit hominem uigilem? narrat Galenus medicorum antistes, historiam de quodam puero, qui cum magna cruciaretur siti, & aquam non haberet, uinum antiquum liberalius bibit, & ex reliquo tempore uigil omnino remansit, & quia Galenus, non indicauit rationem, dicas tu illam, cum rerum causas, rationesque dicere

Problema
cur uinum reddit hominem
uigilem.

DE NATURA

Gal. lib. 2. de
loc. affectis.

Problema
cur uinū bi-
liosus reddit
furentes.
Pituitosos &
melancholi-
cos audaces.

cere soleas, & reddere, uti magnus Aris-
toteles, quare puer ex immoderato uini
potu effectus est uigil? M E N. hæc est
ratio, quia humiditas quæ somnum indu-
cere solebat fuit omnino à caliditate ui-
ni consumpta, propterea factus est uigil,
& deinde eū febris inuasit & delirio ob-
orto periit. R o. id quod dicis oēs phi-
losophi peripatetici asseuerant, & quia
de rebus naturalibus alter es Aristote-
les, à te audire desidero cur melancholi-
cos atque pituitosos homines reddit au-
daces, & biliosos furentes? M E N. Pro-
pter naturæ diuersitatem. quia actus a-
gentis in patiente bene disposito est, et
secundum naturam aut aptitudinem ma-
teriæ forma imprimitur, sicuti ignis u-
nus numero sua caliditate, quædam exic-
cat, ut lutum, quædam humectat, ut ce-
ram, & similia, & sicuti facies nitidæ pu-
ellarum solis calore nigrescunt, panni-
que linei albescunt, & glacies solis calore di-
scutitur, seu liquefcit & nix in aquam
uertitur, contra maris unda congela-
tur & sal gignitur, non secus est uini fa-
cultas, quæ sane uarios effectus facit,
& cum uinum suapte natura humidum
sit, tamen non solum humectat, sed exic-
cat, & sic uiros melancholicos, homines-
que

q̄; pituitosos , tardosq̄; mobiles reddit ,
biliosos autem sua caliditate magis cale-
facit , & sic furentes insanosq̄; reddit .

R o. Quare temulenti tremunt, eo ma-
gis quo uinum liberalius biberunt , cum
uinum potentiam calfaciendi habeat, &
tremor ex frigore oriatur? M E N . Tre-

moris causa nempe frigiditas & tremor
ob inopiam caloris generatur & quia ui-
nolentis calidum innatum deficit, ob im-

modicum uini potū iccirco tremor ge-
neratur , licet uinum sit natura calidum
tamen per accidens infrigidat, sicuti gla-

cies per accidens calefacit, calidum sem-
per excedens corrumpit & extinguit in-
situm calorem , ut flamma magna , mino-

rem . R o. quomodo gelu per accidēs
calfacit? M E N . Quia partes subiecti
cogit , in quo calidum continetur inna-

tum , & ita calidum collectum robur ac-
quirit , ex quo dicitur tunc gelu per ac-
cidens calefacere . Sicut in tonitruī ge-

neratione , uapor calidus & siccus à fri-
gido & humido obsessus comburitur &
in lapidem condensatur durum . R o.

Acute problema resoluiſti Menippe , &
plane atque perspicue , libris phyſicis , &
meteorologicis Aristotelis inuigilasse
uideris , & quia semper amicis prodesse

non

Problema
cur uinolent-
ti tremunt.

Gelu per ac-
cidens calfa-
cit.

Generatio to-
nitruī.

DE NATURA

Problema
Cur parum
ebrii magis
delirātquā
multū temu-
lenti.

Problema
Cur uinū pa-
rū lymphatū
citius inebri-
at quā non
dilutum.

non cessas ex hoc mea problemata pro-
ponere non desistam, & abdita eruditē
aperias mihi. MEN. affabiliter om-
nia tibi dicam, quæ in comētariis offen-
di philosophorum. RO. Cur parum te-
mulenti magis delirant, quā multū ui-
nolenti? MEN. Ob fumos uini uapo-
rātes turbidos reddentes lumen animæ
rationalis obscurum, propterea parum
temulenti delirant, sed admodum uino-
lenti delirare non possunt, quia tanquā
epileptica, seu cadauera, in terra iacent.
RO. Quare uinum uino sum parum di-
lutum magis inebriat quā non dilutū?
MEN. Quia aqua citius penetrare facit
quando est tenuis substantiæ, & non ali-
ter. RO. quomodo Menippe hoc di-
cis, cum tuus Galenus dicat uinum ad
angustas partes aquam penetrare facere
tu tamen aliter sentis. MEN. Non Ga-
leno contradico, quem autorē habeo,
sed animaduerte Rota eruditissime,
quod in aqua duo considerantur, primo
substantiæ subtilitas, quæ uinum pene-
trare cogit, secundo frigiditas, quæ do-
minatur atque moratur transire, & quan-
do cum uino mista fuerit, ob causam
qualitatum contrariarum cito pertran-
sit præsertim quādo fuerit multæ quan-
titatis,

titatis, & hoc inquit Galenus magister
doctissimorum medicorum, & sic uinū
facit pertransire aquam. R o. Proble-
ma bene enodasti; sed cum omnia abdi-
ta rerum naturalium minime lateant, di-
cas obsecro, quare semen ebriorum est
improficuum. M E N. Propter frigidi-
tatem & humiditatem non est aptum ge-
nerationi, quia aquosum est, sicuti do-
cet Aristoteles in libro de generatione
animalium, & Galenus in libro de semi-
ne, & Hippocrates in libro de aere & a-
qua. R o. Bene & erudite propositio-
nes soluis quia libros philosophorū at-
que illustrium medicorum noctesq; di-
esq; perlegisti, omnes enim non faciles
propositiones claras reddis quāuis ob-
scuræ sint. M E N. Propone omnia pro-
blemata quæ soluere mihi non erit mole-
stum. R o. Quare lingua temulenti ces-
pitāt? M E N. Ob humiditatem uini,
lingua extenditur sicuti spongia impleta
aqua, & ob tumorem & crassitiem, ser-
monem articulatum reddere nō potest,
humiditas enim uini lacertos ipsius lin-
guæ, quibus mouetur, molles reddit,
propterea lingua suum exercere officiū
non potest, & sic oberrat, & sicuti sub
aqua ob aeris absentiā homo loqui non
potest,

Problema
cur semē im-
proficuū est,
apud ebrio-
sos.

Aristotelis.
Galenus.
Hippocra.

Problema
Curi lingua
ebri balbu-
tit.

DE NATURA

Hō sub aqua
nō loquitur.

Problema
cur una res,
plures, ebriis
apparet.

Problema
Cur ebrii so-
lis gaudēt ca-
lore.

potest, ita propter nimiam humiditatē, existentem in ore, & in lacertis linguæ sermonem rectum proferre non potest, lingua sane caro rara spongiosaq; est, in quam uenæ, nerui, atque lacerti facile penetrant, facileq; humiditatem patiuntur. Ro. Cur res una uinolentis interdum plures esse uideatur? MEN. Quia tunc oculus uersus partem inferiorem aut superiorem mouetur, & sic unū apparet duo, quia uersus angulum maiorem aut minorem cum oculus mouetur, potentia uisua nullum nocumentum ferens, principia generantia uisum, sicuti uirtus uisua, crySTALLINA, & species uisibiles, ob uapores uini a suo recedunt naturali situ, & uniuersum caput in ordine mouetur, & sic res una uidetur esse plures. Ro. Luce clarius problema denodasti. MEN. ad reliqua problemata, quia iam aduersperascit. Ro. Cur temulentis solis gaudent calore? MEN. Quia sol sui caliditate uiuifica ad cōcoquendum operatur ob id uinolenti Phœbi calore lætantur, quia indigent concoctione uini hausti, & quia calidum innatum eorū ex immoderata copia uini effectum est frigidum, ex hoc cupit a sole cale-

calefieri, merito igitur temulenti solis calore gaudent, ut diximus. Ro. Cum in mensis regum assidue prandeas atque cœnes, dicas quod uinum cōueniat post esitationem persicorum pomorū & fructuum huiusmodi? MEN. Vetus uinum atque odoriferum bibendum est, ut Cacia Persicorum emendetur, quia sunt fructus qui facile putrescūt propter magnā humiditatem quam obtinēt. Ro. Post esitationem ficuum aliorumq; fructuum eiusdem generis nūquid uinum sit bibendum, uel aqua? MENI. Hoc genus pomorum calidum & humidum est natura, & quia parum copiae ignis, & parum humoris, propterea excitat intus feruorē, sed quia humor cruditatem conuincit, uinum uinosum dicimus esse bibendum; nam sua caliditate adiuuat concoctionem, & quia feruorem habet, aqua bibatur: sua enim frigiditate, feruorem frangit, atque extinguit, igitur concludimus quod potest bibi tam aqua, quā uinū; sed meo iudicio post esitationem ficuū aquā bibendam esse censeo, & non uinum, licet Aristoteles dicat tam uinum, quā aquā bibi posse, sed Rota mi scias, super omnes fructus aquosos maliq; alimentum aptosq; putredini, prorsus uinum

Post esitationem persicorum quod uinum sit bibendum.

G calidum

DE NATURA

Problema
quare trage-
mata ponan-
tur in secun-
da uel tertia
mensa.

calidum esse bibendum, ut frigiditas illo-
rum expellatur, & hoc contendit Auicen-
na, qui Galeni uerus est interpres, rerūq;
naturæ maximus scrutator. ROT. Cur
in secunda mensa, uel tertia, bellaria eden-
da ponuntur? MENIP. Gratia uolupta-
tis, & ut liberalius conuiuæ uinum bi-
bant. ROT. Post tragemata non est bi-
bendum uinum, Menippe, quia ea ci-
tius nō cōcocta penetrare facit, quæ ob-
structiones & putredines generat, quō-
ergo hæc dicis? MEN. Licet post bella-
ria haud sit bibendū, conuictores tamen
gratia delectationis in conuiujs bibūt,
in quibus medicinx ordo nullus obser-
uatur, in symposijs enim nō sunt ægrotan-
tes, & unusquisque suo indulget genio.
RO. Optimè dixisti, sed ego tecum ioca-
tus sum. MENI. Medius fidius non me-
cum iocatus es; Problema enim difficile
proposuisti. ROT. Haftenus ad reliqua
ueniamus problemata. MEN. Absque
mora dicas, mihi admodum respondere
tibi gratum est. RO. Cur quidam à ui-
no in lacrymas, & quidam in risum effun-
duntur? MEN. Id sanè cōtingit non tã-
tum ob uini naturam, quantum ob tem-
peraturas hominū, quia qui uino uinoso
se ingurgitant, si sanguinei fuerint, & co-
piam

piam sanguinis elaborati habeant, bonitate temperamenti in risum soluuntur, & in uarias gesticulationes quæ uidentibus risum mouēt, quoniam ex uino hausto copia caloris augetur, & sanguis cōditus in uenis agitur, qui cum sit benignus, & natura probè concoctus, haud mirum est, si homines in risum promoveat, contra uero qui uinū nigrum, crasum, turbidum feculentumq; hauserint, aut à natia temperatura succorum, & sanguinis uitio tentantur, & sanguinem ualde amarum habent, in se plurimū succi nigri cōtinentem, ii quidem in pugnam, in furorem, & in fletum soluuntur, quia acrimonia humoris isthac sua natura efficere solet, ceu Marius ex nimio humore melancholico delirans, expeditiones, & prælia imaginabatur. Democritus philosophus delirium hilarius patiens semper ridebat. Heraclitus philosophus natura melancholicus & te nebricosus, quoties domo egrediebatur, usque plorabat, in senibus melācholia amentias dissimiles gignit: & amentia Luculi mitior & hylarior fuit, quia atra bilis mista cum copia benigni sanguinis fuit, quia sui bonitas lætitiā māsuetudinem, frontemq; serenam effecit.

Marius.

Democritus
semper ridebat.

G 2

Rot.

DE NATURA

Problema
Cur philoso
phi fuerunt
melancholici,

Archimedes,

Saturni & Io
uis coniunctio
facit homi
nes ingenio
sos.

ROT. Scientissime Menippe his dubitationibus satisfacis. MENI. Noli Rota mirari quia sēper studiis philosophorū et medicorū instudui, & ab illis nūquā ab eo, & quia audire te multū me delectat ne cesses inquirere. RO. Cur illustres philosophi melancholici fuerūt? MEN. Quia in tēti sēper speculati sunt: et melancholici ex humore naturali effecti sunt, & nō ex uinoso hūore: atra. n. bilis triplex ē, una multa pituita diluta quæ frigidus generat affectus & ingeniis minime prodest, altera est adusta, quæ furores procreat, tertia est nō uitiosa, quæ quādo est satis copiosa, & sanguini tēperato aptè miscetur facit impetus ualde acres, ardentes, tenaces, & is sanguis melancholicus admodum halituosus est, & spūs multos gignit, & in eo motus ualde durabiles fiūt, hanc melancholiā philosophi, poetæ, & Archimedes Syracusanus, Geometriæ & machinalis astrorūq; scientiæ cōsultissimus, passi sunt; quæ ingeniis heroicis admodū est utilis, quā Saturni & Iouis coniunctio efficit. RO. Acutè mea problema soluis, per Iouem nō minus philosophus quā astronomus mihi uideris, astrorū. n. acutissimus perscrutator es; satis dictū est, ad uini tēperaturas redeamus

mus, dic Menippe, uinum ualde uetus, in quorum ordine calefacientiū est? MEN. Externo est ordine. Ro. quando aut nō est ualde antiquū? MEN. Ex secūdo est ordine, & caliditati eius siccitas proportionē respōdet. Ro. Mustū in quonam ordine calefaciētium est? MEN. Ex primo ordine caliditatis. Ro. Te Menippe obsecro pro tuenda sanitate, ut uini facultates breuiter explices, ut memoria tenere possim. MEN. Libenter, sed paulo ante satis dixi. Ro. Alias mihi dicas quæso. MEN. Vinū moderate epotum humores cōcoquit semicrudos, flatus discutit, sudorē, lotiumq; prouocat, somnum conciliat, & fomes ingenii est. Ro. Nūquid loco medicinæ uino uti cōtingat? MEN. Licet contra uenena præsertim frigida maximū auxilium affert, si potetur liberalius, ut contra, aconita, taxum, spumā argenti, coriādrum, atq; boletos, quinetiā cōtra morsum serpentiū, & cicutā sumptā, & ob sui caliditatē ut medicamēto uti possimus, auctore Dios. Ro. Cur uinum sui natura calidum, actu tamē frigidū percipitur? MEN. Calida bifariā cōsiderantur, quædā per se, quædā per accidens, alia uero actu, alia uero calida potētia, calida uero actu, ut ē ignis,

Vinum ualde uetus in quorum ordine calefacientium.

Vinum contra uenena.

Dioscorides. Cur uinū natura calidum actu frigidū percipitur.

G 3 qui

D E N A T V R A

qui semper urit, calida uero per accidēs,
ut est aqua calida, quæ per accidens cal-
facit, & similiter uinū, caliditatē acquirit
extraneā, secūdū Arist. doct̃r. quā per ma-
turationem in unis nanciscitur, & per
innatū uitis atq; solis calorē. Ro. Me-
nippe per Iouē philosophus nō tenebri-
cosus es, tuas sententias absq; sudore in-
telligo. MEN. Sēper obscura conatus
sum clara reddere, sunt quidā philosophi
& medici hac nostra ætate qui uix intelli-
gi possunt, quos nemo legit. Ro. Tu
Menippe luce clarius scribis, & loqueris
atque ueteres autores interpretaris, &
scis omniū rerum dare causas, & rōnes.

Problema
Cur uinū cō-
gelatur.

MEN. Satis me cōmendas, me ipsum co-
gnosco. Ro. Maiori laude dignus es,
sed obsecro ut hoc soluas problema, cur
uinū congelatur. MEN. Quia ex humi-
da constat substantia, nā coagulatio, uel
fit à frigido, uel à calido, uel à sicco, &
quando uinū est recēs, plus habet terræ,
quàm quando est uetus, ideo magis gela-
scit quàm antiquū, & in omnibus regio-
nibus frigidis, maximis frigoribus gela-
tur, Scythæ quidem populi ruptis doliis,
uinum securibus excidunt. Ro. Probè
Menippe librum Aristot. de mistis perle-
gisti, quia facile respondes. MEN. Oēs
libi

Aristoteles
de mistis li-
bro.

libri Arist. semper à me leguntur. Ro. Prudēter facis propterea es clarus philosophus, & non tēpus in rebus uanis cōsumis, sed in philosophia. MEN. Probè loqueris Rota amicissime, ædepol omne tempus quod mihi à Ioue dabitur, in philosophia consumere decreui. quia nō auri sed sapientiæ sum cupidus, quāuis aurū sit utile, sed magis quāam aurum philosophia prodest ciuitatibus, licet nudā & pauperē ignobile uulgus incedere philosophiā dicat. Ro. Sapiēter facis, sed ad nostras reuertamur propositiones, Menippe quæso ut dicas, quod nam uinū sit illis dādum, quibus animi defectus periculum immineat? MEN. Quod non fuerit crassum, neque albū aquosum, sed flauū & calidū, & album & non aquosum, ueluti uinum Fyburtinum, Marsum, Sabinum, Signinum, Syracusanum, & Panormitanum, atq; Creticum, quod uulgo dicitur Maluasia, necnon uinum optimū, & Faustinum, & Prætropum. Ro. Menippe quō dicis uinum album esse calidū? cum Gale. dicat nullum uinū album esse calidum, tu uero aliter sentis, & Galeno contradicis. MEN. Non cōtradico sententiæ Galeni, qui non absq; rōne loquitur, cum sermonē facit de albo uino, in-

D E N A T V R A

telligit uinū albū tenue, & aquosū & nō
albū et crassum, sicuti uinū Oenotriū, Si-
culū & huiusmodi, quod crassum est quo-
dāmodo & non tenue, uinum quidē albū
& crassum est calidum & nutrit, licet mi-
nus nutriat quā uinum nigrū & rubrū
crassum. Ro. Satis respondes, & Gale-
ni mentē aperis. MEN. Galenus à phi-
losophis est intelligendus & non à sophi-
stis. Ro. Rectē dicis, merito elogiū An-
tonini philosophi Imperatoris, solū Ga-
le. philosophum & medicum iudicauit,
sed alias de laudibus Galeni erit sermo,
interdum oēs meas dubitationes solue-
re digneris. MEN. Libēter. Ro. Nun-
quid uinum tēpus cōcoctionis præfinitū
habet? MEN. minime, secūdum uini na-
turā & crasim bibentis, tardius aut citi-
us cōcoquitur, ut cibus. Ro. nunquid
ante cibū uinū sit bibendum? ut instituit
Tiberius Claudius princeps, qui homi-
nes ieiunos merum bibere & uini potus
antecedere cibos uoluit. MEN. Nullo
pacto uinū ante cibum bibendū est, quia
podagrā generare potest, & substantiam
neruorū prōptissime offendere, & actus
immoderatos Veneris. Ro. Si quisquā,
alui profluuium uel sanguinis flexionē,
uel aliquā euacuationem passus sit, nun-
quid

tiberius clau-
dius prin-
ceps.

quid ieiunus uinū sumere debet? MEN. Neutiquā, nisi prius cibum sumpserit aliter cōuulsionē, & deliria sequentur. Ro. Quare Macrobius uini temperaturā frigidam existimauit? MEN. Propter effectus frigidos ebriorum, quos uinū procreat, scilicet apoplexiam, paralyfim, tremores, aliosq; morbos his similes, cum re uera uinum calidum, & humidū natura sit, iccirco Macrobius uir doctissimus sic excogitauit, quinetiā ob somnum adducentē testimonium frigoris, tum etiā ob semen eorum exile, & in idoneā generationi, uinolenti certē ad Venerem pigriores sunt, & operā liberis dare nō possunt, tremunt atq; languēt. Ro. Cur homines hac nostra tempestate, magis podagra laborāt, quā priscis seculis? MEN. Ob nimīā crapulā, usumq; uini immoderatū, prisci quidē mortales regimen uictus & potus tēperate seruabāt, & succos uitiatos haud gignebāt, nec desidiis utebātur, iccirco pauci à podagra corripī uidebātur. Ro. Quod nā uinū pro tuēda ualitudine senib. aptū sit. MEN. Flauū uinū tēperaturis frigidis admodū utile ē, & plane senibus conuenit, quod concoctionē adiuvat, & albis calidius est, si calorem spectes, & plus alit album tenue, &
senes

Vinolēti nō
possunt liberis
operā dare.

Quod uinū
senibus dan-
dum sit.

DE NATURA

senes omnino fugiūt hmōi uinum quod crassum & dulce, nigrumq; est; quoniam uiscera obstruit. Ro. Menippe testor Iouem, quod nullus philosophus & medicus olim mihi satisfecit nisi impræsentiarum tu, qui philosophia & medicina clarus es, & de ueris rōnem reddis, propterea mihi dubitanti respōdeas. MEN. Ita faciam ut iubes Rota amicissime. Ro. quod nā uinum lotium mouet, ac prouocat? MEN. Tenue & uinosum, uti racisum, quod Capuæ, ac Sinuesæ oritur, & hmōi quod ualde calidum est, multumq; aperitium, ut uinum tenue & aquosum quærentes prouocationē lotii nullo pacto bibāt. Ro. nunquid laborantibus oculorum dolore dandum sit uinum? & quale? MEN. Bona & utilis est dubitatio & in medicina necessaria, uini potio non in omni dolore oculorum est administrāda, quia in multis passionibus oculorum nocet, nā si materia sit biliosa uinum mirifice nocet, imo in hoc affectu non est concedendum, & quando oculi sunt squalidi & uenæ admodum tumidæ, quæ in illis sunt, & non plenæ sanguine uideantur, uinum potui detur, & sit album & tenue substātia, neq; ualde antiquum, & minime omnibus concedendum est. sed

Dubitatio.

Solutio.

Dubitatio.

Solutio.

sed assuetis r̄atum, & siccam habentibus
 temperaturā, ualdeq; frigidam, existente
 aut humorū fluxione, nullo pacto dandū
 est nisi prius facta sit purgatio uel uenæ
 sectio, si opus fuerit. Ro. Satis Menippe
 doctissime uinū cōmendasti, merito uin
 demiator in cœlo sedem habet, & Bac-
 chus liber deus est uocatus, uellem alia
 problemata tibi proponere si mihi re-
 spondere uolueris. MEN. Paratus sum,
 animo libero loquere, nullum quippe lo-
 cum tacendi apud me reliqui, tibi in re-
 bus omnibus satisfacere conabor. Ro.
 Cur uinum aquosum frigidum est? cū re-
 liquum uinum frigidum dicitur collatio-
 ne alterius uini calidioris, & uinū aquo-
 sum appellatur, nō quod habitum corpo-
 ris refrigeret, sed quo ad uinum potens
 collatum nimis sit calidū, propterea in-
 quit Galenus, ex genere uini albi nullum
 fortiter calfacere potest, & uinum aquo-
 sum exhibeatur calidis tēperaturis, atq;
 febricitātibus, quia humectat magis quā
 aqua, & urinam atque excrementa ciat.
 Ro. Cur pacto uini meracitatis famem
 tollit? MEN. Quia fames non naturalis
 ex frigidis acidisq; humoribus oritur, in
 ore uentriculi existētibus, & uini potio
 calfacit, thoracemq; armat ideo famē,
 & appe-

vindemiator
 sydus.

Problema

Problema..

D E N A T V R A

Problema.

& appetentiã tollit quã quidem atra bilis creat. Ro. Cur ebrii obmutescunt?

Problema

MEN. Quia neruos & cerebrum uinum immoderate haustum implet & propter primum sensoriũ oppressum fit apoplexia, & sic fiunt temulenti absque uoce.

Problema

Ro. Cur uinum cõuulsionẽ facit? Cum sit calidũ natura & conuulsio sit morbus frigidus. MEN. Quia immoderate sumitur, propterea morbos frigidos generat, quãdo uero moderate bibitur, calorem innatum auget, & uim alimenti maxime familiaris habet. Ro. Quare immodica uini portio sitim magnam facit?

Staphilus primus qui aquã in uino posuit.

MEN. Quia ex uino feruenti calidi eleuantur uapores, & os uentriculi feriunt, et sic sitim generant. Ro. Cur uinũ est aqua miscẽdũ? & quis primus uino aquã miscuit? MEN. Vt facilius ad oẽs corporis partes penetret, & primus qui uino miscuit aquã Staphilus fuit, & iussit uinum meracius dari senibus, dilutiusq; iuuenibus. Ro. Rem gratam mihi feceris, si de uino factitio sermonẽ protaxeris postquam copiose de uini genesi sermonem cõpleuisti. MEN. Libenter, at non ita copiose loquar, sed summatim recẽsebo, quia ad Fabiũ arcellam Capuæ Antistitem profecturus sum, qui paulo ante

ante suum ad me misit cubiculariū. Ro.
Age ut libet tibi. MEN. Vinum factitiū
innumerabilis generis existit, & ad usum
medēdi spectat, Omphacium ex uuis tha-
siis acerbis fiebat, uel ex aminæis ante ca-
nis ortum, proderat tonsilis uuæ, ulceri-
bus oris, auribusq; purulentis, Oenanti-
num uinum è labrusca florēti fiebat, præ-
cipue in Syria, Cilicia & Phœnicia, urinā
ciebat, sistebat aluum, & sanguinis sputū
cōpescere uidebatur; uinum adinomōn
conficiebatur ex æquali mēsurā musti &
aquæ, impotens erat & dabatur infirmis
ne uini noxam paterentur; uinum Phœ-
nicite, hoc est palmeum, antiquitus hoc
modo fiebat, ex palmulis maturis, & a-
qua, & eo Parthi aliq; populi utebātur,
fiebat quoq; aliud uinū semine milii ma-
turo cum ipsa stipula & musto, & post se-
ptimum mensem percolabatur. uinum
Malitite ex quinq; congiis musti & con-
gio uno mellis & ciatho uno salis fiebat,
dabatur laborantibus diuturnis feбри-
bus, & morbis renum, atque uentriculi,
quinetiā priscis tēporibus uinum fiebat
ex loto arbore, ex pomis & hortensibus
herbis, multisq; fructibus & ex malis pu-
nicis maturisq; quod Rhoiton Prisci uo-
cabant, & ex moris ficcis, & nucleis, for-
bis,

Vinū factitiū
pluris gene-
ris.

Diosco. Ca-
ro, Columel.
scrip tores de
uino factitio

bis, nespulis pirisq; : uinum arte magna antiqui faciebant, ut Cato, Columella, Dioscorides, modum faciendi ubertim docent, ex frugibus uinum diuersis, tēpo re nostro fit, quod Aegyptii Zitū uocant, Germani ceruisiā. Ro. Haftenus de uino factitio, dicamus tantum tēperaturam Ceruisiā qua illæ gētes sitæ ad septētrio nem utūtur, uino carētes, quæ quidē po tio ex tribus cōficitur rebus, tritico, & hordeo, et lupo salictario, ut tu optimè scis, quia in ea regione diu moratus es. MEN. Rota amicissime qualis sit tēpera tura Ceruisiā uix explicare possum, cum differentia illarum rerum ex quibus cōfi citur maxima sit, dū. n. plus aquæ quā or dei uel tritici capitur et ordei et tritici plusquā lupuli salictarii, quāuis ista tria temperari possunt, ut ex miltione trium harum rerum potio generetur tempera ta, qualis est Ceruisia dulcis, et quando Ceruisia amara est, calida efficitur tēpe ramento; urinā pellit, et talis potio gra ta est uniuer sis populis, regiones aquilo nares habitantibus, qui sunt robustissi mi, sed ego ceruisiā cōmendo, quæ præ ter uirtutem seu facultatem nutriendi, quam ex tritico uel ordeo acquirit me dicamēti uim quoq; obtinet, ex faculta te lupi

Ceruisia .

te lupi salictarii. Ro. Satis copiose docteq; dixisti Menippe, ut soles, hætenus dimittamus alia problemata, nec ultra progrediamur, interdū appara te ire ad antistitē Capuæ qui philosophorum atq; uatum amicus est, et alter Mœcenas est, merito fortunatus est, quia semper uiris bonis benefecit, et te philosopho et medico utitur, ut Phalaris Agrigētino. rex, Polydeto medico eruditissimo utebatur, cui ualde carus fuit, tibi grates ago innumeras, quia mihi in omni re satisfecisti, Cleobule, Calliste, hinc recta abeamus. CLE. CAL. Vale Menippe et uiue felix. MEN. Bonis anibus, abite amici dulcissimi, et uestri Menippi memores estote. CLEO. Rota tua disceptatio cū Menippo non minus mihi grata fuit quā conuiuium. Ro. Iocarīs ne Cleobule, an serio dicis? CLE. Vera dico Hercle. Ro. Animaduertisti ne, quod ab utrisq; dictum est? CLE. Diligenter disceptationem percepi, omniaq; problemata in memoria teneo, et uini naturā omnis generis didici; quæ prius me latebat, quāuis sim absthemius, sed mi Rota facundissime abeundi atq; cœnādi tēpus est, hunc omittamus sermonē, Cras cum Callisto, summo mane ad te redibo. Ro. Feliciter

DE NATURA

ter abi Cleobule cū nostro Callisto, qui
æque nos beneuolētia, ut seipsum ample
ctitur, Cras omnino cum eo uenito, qui
bus prandium parabo, et gratiarū nume
rum non excedemus, et meas eglogas, in
quibus ludi piscatorii tractantur atque
Elegias, epigrammata quoq;, quæ nuper
in Egle composui uobis legam amicissi
mis. CLE. Mihi et Callisto rem gratissi
mam feceris, tua. n. poemata perlegere
cupimus, quæ à te ædenda sunt, ut latini,
Hetrusciq; uates uno ore testantur. uale
doctissime Rota, uale Musarum decus
cum tuis musis, cras nos conuiuas, ut iu
bes habebis et acerfisti ueniemus, et nō
ultro, ut Menelaus, qui spōte sua ad con
uiuium Agamemnonis accessit. CLE.
Calliste ad nostras ædes proficiscamur, iā
aduesperascit, per Iouem hic dies lapil
lo albo numerandus est: disceptatio. n.
Rotæ doctissimi uatis et Menippi philo
sophi clarissimi nos admodum delecta
uit. CAL. Ita sanè est, sed mi Cleobule
te rogo, ut cras in aurora uenias, aut sub
galli cantum. CLEO. Ita faciam. I felix
Mercurio duce.

Menelaus ad
cōuiuiū. Aga
memnonis.

F I N I S.

